

KAITSE KODU!

Tallinna Maleva VI malevkond väliõppustel Tondi ümbruses: Jagu ahelikku paiskumas.

Esimene Kodumaa Kinnitus-Aktsiaselts
EESTI LLOID

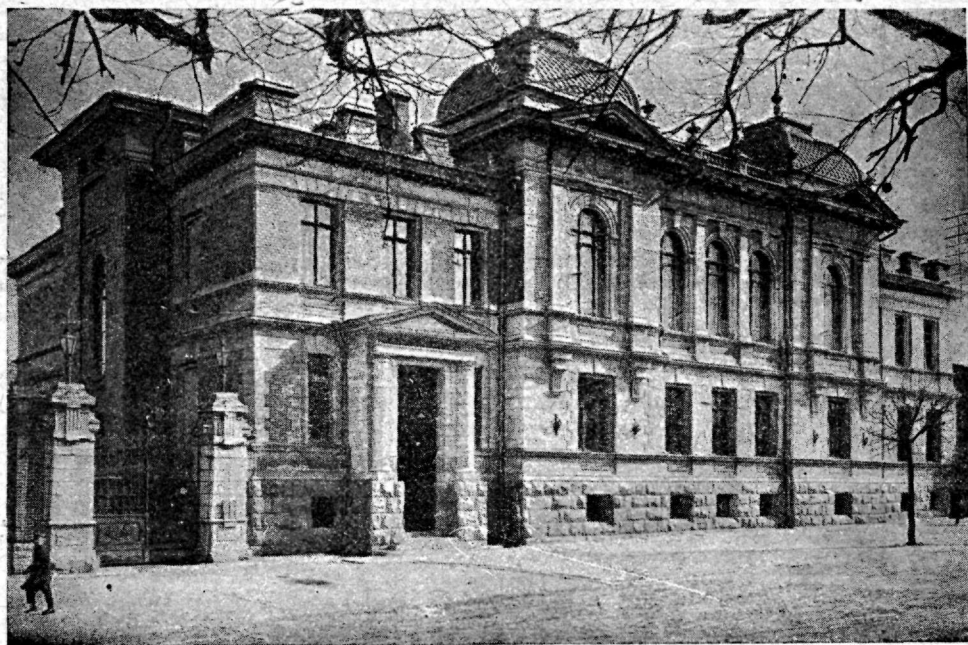
Tallinnas, Pikk tän. 28.

Kõnetraat 6-24 ja 17-03.

**Tulekinnitusi,
 Elukinnitusi,
 Veokinnitusi,
 Õnnetusjuhuste kinnitusi.**

Seltsi poolt seni väljamakstud kahjude summa ulatab üle
80.000.000 Emk.

Kinnitage oma varandust ja elu, kuni veel aega!

TALLINN.

EESTI PANK

TALLINN.

OSAKONNAD KÕIGIS MAAKONNALINNADES.
 TOIMETAB IGASUGUSEID PANGAOPERATSIOONE.

KAITSE KODU!

EESTI KAITSELIIDU
ILMVB KAKS

HÄÄLEKANIDIA
KORDA KVVS

II AASTAKÄIK

Nr. 2

30. JAAN. 1926

Väljaandja: Kaitseliidu staap.

Vastutav toimetaja: V. Neggo.

Tellimishind: aastas 600 mrk., poolaastas
300 mrk., veerandaastas 150 mrk., kuus
50 mrk.

Kuulutuste hinnad. 1/1 lehek. 4000 mrk.,
1/2 lehek. 2000 mrk., 1/4 lehek. 1000 mrk. ja
1/8 lehek. 500 mrk. Esimese kaane siseküllg
50%, tagumise kaane välisküllg 100% kallim.

Üksiknumber 30 mrk.

Toimetus Tallinnas, Kaarli tän. 8, Kaitseliidu staabis. Telef. 370. Toimetuse kõnetunnid igal teisi-
päeval, kesknädalal, neljapäeval ja reedel kella 2—3 p. l.

Talitus Tallinna Eesti Kirjastus-Ühiseuse kontoris, Tallinn, Pikk tän. 2, telef. 3-11.

Vene sisemine meelemuutus.

Mida ta meile töötab.

L. K.

Piiritõmbamine kommunistliku III Internatsionaali ja praeguse Vene riikliku võimu vahel on viimaste aastate Euroopa poliitikale olnud raskelt lahendatavaks probleemiks. Vastuseandmine küsimusele, kus lõpeb üks ja algab teine, on peaaegu võimatu umbusklikkus Venemaa vastu, kuna kunagi teada ei ole, kes Venemaa nimel räägib, kas seaduslik Vene valitsus, mis omas koosseisus kuulub kommunistlisse parteisse, või jälle kommunistline Internatsionaal.

See selgitamata vahekord on Vene praegustele võimukandjatele isegi üle pea kasvanud ja juba pikemat aega avaldavad nad püüet abinõusid leida, mis Euroopale näitama peavad, et kommunistlikel Internatsionaalil midagi olnud. III Internatsionaal, üleilmiline kommunistline partei käsutab Venemaad. Ilmarevolutsiooni ettevalmistamise juhtnöörid antakse Moskvast ja samast keskkohast juhitakse ka kihutustööd teiste riikide sisemise korra õõnestamiseks, kuid Vene valitsus eitab sarnasel korral igasugu ühtlust ja seletab, et kommunistline Internatsionaal asub ainult ajutiselt Venemaal, kus ta ulualust leidnud.

Sarnane selgusetus vahekordades on teinud, et Euroopal ühist ei ole Vene riigivõimuga, peale ühise ideelise ilmavaate, mis omane tegelastele. On õige palju püü-

deid olnud sellele mõttele niisugust kaju anda, mis Euroopat veenduma paneks.

Üheks niisuguseks püüdeks tuleb kahtlemata nimetada ka viimast kommunistlike erakonna kongressi, mille tulemuseks oli Sinovjevi sõjaka kommunismi lüüasaamine ja Sinovjevi kui III Internatsionaali juhi eemaldamine Vene riigivõimu juhtivate jõudude hulgast.

Peab ütlema, et selle kongressi tulemusi Nõukogude Vene võimumehed neile omaste osavate propagandavõtete abil tõesti on osanud üllatavalt hästi ära kasutada ja on väga paljuid Euroopas suutnud uskuma panna, et Venemaal tõepoolest mingisugune suur meelemuutus on aset leidnud, et mingisugune „uus kurss“ hakkab end avaldama ja et Venemaal on tõsine tahtmine teiste Euroopa riikide hulka astuda ja nende hulgas üheväärtuslisena vastu võetud saada.

Lähemal vaatlemisel selgub aga, et midagi sarnast pole juhtunud, mis sunniks väljaspoolt nüüd Venemaad teistsuguse pilguga võtma kui seda seni tehtud. On ette võetud ainult väike isikute vahetus juhtivatele kohtadel ja sedagi selleks, et kergema vaevaga saavutada kord ülesseatud sihte. See selgub otsekohe, kui meele tuletada seda sisemist võitlust, mis juba paar aastat kestnud Vene praeguste juhtivate isikute vahel ja selle võitluse tule-

E2 1126

musi — ümberpaigutuste näol samade juhtivate isikute vahel.

Paar aastat tagasi algas võitlus n. n. „Lenini päranduse“ ümber. Lenin oli kommunistlike partei ja Venemaa praeguste valitsejate A ja O. Tema paindumus, opportunism, kohanemine oludele, momendi kasutamine jne. võeti vastu vaidlemata, kui ülim poliitiline ja parteiline tõde. Tema surm jättis tühja koha ja tema asetäitjal — „politbürool“, kuhu kuulusid Vene kommunismi kandvamad jõud, kasvasid olude nõuded üle pea. Sihi muutmised, mida olude sunnil tahtis ette võtta Lenin, olid „politbürool“ keelatud ja see mitmepealine nõukogu ei oleks ka kõige parema tahtmise juures neid muutmisi suutnud läbi viia vastuvaidlematul kujul. See oleks võimalik olnud ainult ühel autoriteetlikul isikul. Seda enam ei ole. Tekkisid lahkkelid ja omavahelised võitlused. Ja kuna üks osa juhtivatest jõududest muutus järjest järeleandlikumaks oludele, muutus teine osa, n. n. „vana kaardivägi“ — sõjaka ja revolutsioonilise kommunismi pooldajad, järjest sõjakamaks ja revolutsioonilisemaks. Võitluse pearaskus oli koondatud talupoja ümber. Talupoeg — peaasjalikult jõukas ja mittekommunistiline talupoeg, on viimase paari aasta jooksul oma revolutsioonis saanud haavad parandanud ja kasvanud jõuks, millega valitseval kihil tõsiselt tuleb arvestada. Kuna üks osa Venemaa juhtidest nägi tõusvas talupojas kommunistlike revolutsiooni hävitajat ja soovitas tema mahasurumist, nägi teine osa samas talupojas Venemaa majanduslike elu tervenemise alust. Ja kuna sotsialistlike ühistuste hulkade peas juba ammu lahtunud, siis on täitsa loomulik, et viimases võitluses — partei kongressil — talupoja kaitsjad enamuse said ja otsekohe asusid vähemusse jäänud vastasrinna kõrvaldamisele.

Sii juure seltsib veel teine moment, mis seotud ilma suurpoliitikaga. See on Locarno konverents, mida kõigi püüete peale vaatamata venelastel korda ei läinud nurja ajada. Venemaa silmad pidid nüüd ometi lõpulikult avanema selle kohta, mida tal Euroopalt loota. Euroopa koondas end Locarnos, ja Venemaad ähvardab täieline majandusline isoleerimine. Nüüd peab Venemaa näitama, et ka tema tahab asuda teele, mis kord vastuvõetav peaks olema Euroopale, ja seega on seletatav palavikuline partei kongressi otsuste maksmapanek ja kõikide teisitimõtlevate eemaldamine riigi juhtimise tööst.

See on kõik asja väline koor. Kuid mis on selle sisu?

Nõnda nimetatud revisionistide võit, kes end revolutsioonilisest kommunismist on lahti ütelnud, paistab kindel olevat ja paistab ka, nagu hakataks riigi majanduslikes elus senise sotsialistlike poliitika asemel kapitalistlike ajama. Kuid uue politbüroo isikline koosseis näitab aga, et asi on siiski hulga keerulisem. Opositsiooni juhtisid Sinovjev ja Stalin. Kongressi vältel muutis viimane oma seisukohti ja pooldades seesmiselt Sinovjevi vaateid asus väliselt reaalooldusid hinnates Sinovjevi vastu ja sai lõpuks tema ägedamaks vastaseks. Seega võitis ta politbüroo esimehe koha. Tema kaaslased politbüros ei kuulu ka mitte kõik revisionistide hulka (kui üldse revisionismist võib juttu olla; juttu võib olla ainult tehtud vigade tunnustamisest), vaid pooldavad ainult tema poolt leitud uut teooriat, mille nimeks: „rahvusline kommunism“. Mida selle all mõelda? Stalini definitsiooni järele on see katse nõukogude liitu majanduslises iseseisvaks teha tööstuse arendamise teel kapitalistlike alusel, et Venemaa saatus edaspidi enam väljamaa kapitalismi küljes ei ripuks. Ja kui kord lahti läheb Euroopa revolutsioon, siis võib Venemaad liita ühise sotsialiseerimise külge. Nii siis jõudude kogumine tulevikuks.

Ühtlasi tahab „rahvusline kommunism“ ka oma poliitikat väljamaa suhtes muuta. Euroopale ei taheta enam Sinovjevi abinõudega kallale tungida. Need on liig silmapaistvad ja annavad sagedasti ainult eitavaid tagajärgi. (Tuletagem meele kas või I. dets. sündmuste tagajärgi Eestis.) Lubatakse koguni juttu teha võlgade tasumisest Inglismaale ja Prantsusmaale. Kuid see peab olema ainult abinõuks sihi kättesaamiseks — võita aega ja kasutada siis väljamaa allikaid oma tööstuse elustamiseks.

Nagu siit selgub, on meelemuutuse mõte — sotsialismi süvendamine kapitalistlike abinõudega. Kuid seda on vähe. Tuleb kaugemale vaadata. Sõna „rahvusline kommunism“ ütleb õige palju ja nimelt seda, et kommunismi abil tahetakse ajada Vene rahvuslist ja imperialistlikku poliitikat. Venemaa peab saama tugevaks ise omal jõul, et teostada oma igivanu imperialistlike püüdeid — kas lähemas tulevikus kommunismi tähe all või kaugemas tulevikus Vene rahvuslike lipu all. See oleneb Vene kasvavast noorsoost.

Selle noorsoo kohta avaldati kongressil ka õige mitmesuguseid mõtteid. N. n. „vana kaardi“ hulka arvab Sinõvjev praegu vaevalt 10000 inimest, ja ainult need peavad veel Lenini õpetusest kinni. Ülejäänud sajadtuhanded vaatavad kommunismi peale sootu teisiti ja nende käes on juba mõjuvõim. Ja Kamenev arvab uue tõusva põlve kohta, et see on rohkem rahvusline kui kommunistiline.

Sellest tuleb meil tõsiseid järeldusi teha. Sisulisest meelemuutusest Venes ei või juttugi olla, küll ehk ainult muutustest võtetes. Sihid on samadeks jäänud, aga nende poole püüdmisses hakatakse avaldama rohkem järjekindlust kui seda seni tehtud.

Meil aga tuleb järjest oma valvet pingutada.

Kaitseliitlane kui erakonnategelane.

V. Neggo.

Meile lähenevad kiiresti uute valimiste ajad. Õhus tundub juba elektrit, elevust ja närvilikkust, erakonnad teritavad oma sõjariistu, et astuda üksteisega võitlusse, ägedasse ja sõnadeohtrasse.

Tahtmatult kerkib nüüd pea iga kaitseliitlase hinges küsimus esile, mis nõuab lahendust — kas võin mina kui kaitseliitlane, olles ühtlasi teatud erakonna liige või tegelane, poliitilisest võitlusest osa võtta, võituleb mul sellest hoopis loobuda? Ja pea iga kodanik seab endale küsimuse — kas tohib see või teine erakonnaliige võitegelane, kes nii agarasti poliitilisest võitlusest osa võtab, tulevikus veel jääda kaitseliidu ridadesse või tümestabta enda kaitseliitlaseks olemisega kaitseliidu haljamat relva — selle erapooletust ja erakondlusest?

Neid kaht küsimust arutusele võttes püüame kõige pealt leida vastust esimesele, sest temast on tunduvalt ka teise küsimuse lahendamine.

Kas tohin mina kui kaitseliitlane erakondadevahelisest poliitilisest võitlusest osa võtta? — Kahtlemata tohin, kuid ma pean kindlasti teadma kus, millal ja mis määran?

Kus ja millal võin ma siis poliitilisest võitlusest osa võtta? — Igal pool ja igal ajal, kus ja mil esinen väljaspool kaitseliidu kohustetäitmist. Viibides kaitseliidu kohuste täitmisel, ei tohi ma milgi viisil kõige vähemutki erakondlust üles näidata, see oleks kuritöö kaitseliidu, kodumaa ja Eesti rah-

va vastu. Ja need olgu meile pühad! Kes oma kaitseliitu kuuluvust kurjasti, enese või oma erakonna kasuks tarvitab,

Armin Lomp,

Tartu maleva vabadosristi vendade malevkonna majanduspealik. Sündinud 1882. a. 23. detsembril. Võttis ilma- kui ka vabadussõjast algusest kuni lõpuni osa. Üle 20 a. seltskonnategevusest osa võtnud. Praegu Tartus ühe suurema päevapildiri omanik ja kaitseliidus tegev algusest peale.

selle koht ei ole kaitseliidus, see lahkugu meie ridadest. Ses asjas peavad igal kaitseliitlasele vahekorrad iseendaga selged olema. Siin ei to-

hi vääratamist ette tulla. Peab olema isegi nii piinlikult aus, et erakondlikus võitluses isegi kaitseliidu nime nimetamist või sellesse kuuluvuse avaldamist tarvitada ei tohiks. Kaitseliitu ei tohi milgi tingimisel erakondlik-polii-

Martin Mauer,

Tartu maleva II malevkonna majanduspealik. Sündinud 27. juunil 1866 a. Kauaaegne Tartu linna volikogu liige. Ilmasõjapäevil sõjaväe ja linnade liidus jalaõudetöökodades instruktoriks. Vabandussõjapäevil tegev ühistöös, mille eest annetatud ühistöö kuld mälestusmärk. Seltskondlikust tegevusest osa võtnud üle 35 aasta, kaitseliidus tegev algusest peale, hoolimata kõrge vanadusest.

tilisse võitluskeeru kiskuda, ta peab jääma väljapoole erakondi, kuhu võib kuuluda igaüks riigiustav Eesti kodanik, kuulugu ta mis erakonda tahes.

Mis määrani võin ma poliitilisest võitlusest osa võtta? — Kõige pealt ei tohi ma poliitiliselt võitlusest osa võttes ühegi teo ega sõnaga kahju teha meie kodumaa iseriiklusele, ta rippumatusele, vabadusele ja heakäekäigule. Sest poliitilise

võitluse keerus ei tohi ma ka kunagi unustada, et olen ühtlasi kaitseliitlane, kelle pühamaks ülesandeks on alati ja igalpool seista valvel oma isamaa kaitses, missuguse ülesande täitmist olen kinnitanud oma püha vandetootusega. Ning seepärast, kui peaksin märkama, et erakond, millesse kuulun, avaldab Eesti iseriiklusele ja rippumatusele kahjulikku tegevust, siis on minu kui kaitseliitlase kohus lahkuda seesugusest erakonnast ja alustada võitlust vastu kõigi lubatud abinõudega.

Teiseks ei tohi ma poliitilisest võitlusest osa võttes tarvitada viletsaid, näruseid poliitilisi võtteid, vaid pean võitlema ausasti ja põhimõtteliselt, pean hoiduma isiklistest teiste materdamistest ja demagoogiast, pean võitlema positiivselt, mitte aga negatiivselt, sest rahvas ümberringi teab, et kuulun kaitseliitlaste hulka, ja võiks teha vale järeldusi selle suhtes, see aga käiks risti vastu minu kaitseliitlasena antud tootusele, olla alati valvel kaitseliidu au eest.

Käesolevaga on vastus antud ka teisele pea iga kodaniku poolt seatavale küsimusele — kas tohib erakondlik-poliitilisest võitlusest osa võtnud isik ka tulevikus kaitseliidu ridadesse jääda või mitte? — Kahtlemata tohib, kui ta võitlusest osavõtmise viis on vastanud eelpool avaldatud põhimõtetele, kui ta on mõistnud vahet teha kaitseliidu ja erakonna teenistuses olemise vahel, kui ta oma võitluses on seisnud riiklikul platvormil, kui ta on võidelnud ausate ja soliidsete võtetega.

Ja peetagu ka meeles, et kui keegi kaitseliidusse kuuluv isik eelseisvas erakondlikus võitluses kaitseliidu suhtes ei peaks talitama õieti ja ausasti, vaid end unustades igasugustest sündsuse piiridest üle astub, siis hukka ei tule veel mõista kaitseliit kui niisugune, vaid ainult see isik, kes ei tunne võitahatunda enda kui kaitseliitlase kohustusi.

Vahekorrad olgu selged nii ühelt kui teiselt poolt! —

Palun ka teisi ajalehti käesolevat seisukohta lahkesti oma veergudel avaldada.

Tallinna maleva kolme malevkonna vahelised manöövrid.

Pühapäeval, 17. jaanuaril, korraldas Tallinna malev oma esimese suurema kahepoolse taktikalise õppuse — oma esimesed „manöövrid“.

Manöövritest võttis osa üldiselt kolm malevkonda: Tallinna linna 1. ja 6. malevkond ja Nõmme malevkond.

Tegutsevad pooled jagunesid kaheks:

1. ja 6. malevkond moodustasid valge poole, Nõmme malevkond — sinise.

Tegutsemiseks oli antud järgmine üldlokkord:

„9. jaanuari õhtu videvikus viskasid sinised Lohusalu, Suuropi ja Rannamõisa ümbes ühe rügemendi suuruses.

Siniste eesalk, üks pataljon jalgväge, valdas 10. jaanuari hommikul kell 6 Nõmme alevi, et kindlustada sinistele baasi dessantide jätkamiseks.

Valgete peajõud astusid 10. jaanuari hommikul kell 7

Tallinnast välja Rannamõisa suunas, et visata tagasi siniste dessandid. Oma vasaku tiiva kindlustamiseks siniste pataljoni vastu, kes Nõmmel asub, saatsid valged salga, mis koosnes sv. ühendatud õppeasutustest, I kaitseliidu pataljonist ja ühest kompaniist 10. rügemendist“.

Nõmme vastu tegutseval salgal (sv. üh. õppeasutused, kaitseliidu Tallinna maleva 1. pataljon (I, VI malevkonnad) ja 1. komp. 10. rügemendist) oli ülesandeks vallutada Nõmme alev, mida kaitsesid siniste 1. pataljon (Nõmme malevkond), ja peale alevi valdamist siniseid taga ajada.

Peale kaitseliidu pataljonide — ühe, mis

Nõmme kaitses, ja teise, mis Nõmmele peale tungis — olid muidugi kõik teised väeosad ettekujutatavad (fiktiivsed).

Siniste 1. pataljon (Nõmme malevkond) oli asunud kaitseseisukorda Nõmme alevi idapoolsele servale. Ta oli oma peavastupanu positsiooni valinud mööda Liiva tänavat, saates ette alevi

äärmisele servale ainult üksikud postid ümbes jao suuruses, kellele ülesandeks oli vaenlase peale tungi suund kindlaks teha ja, järkjärgult peavastupanu positsioonile taandudes, valgete kiiret edasiliikumist takistada.

Valgete kaitseliidu 1. pataljon, jõudes välja Järve jaama joonele kl. 10,20, algas sealt liikumist kell 10,30.

Temale oli määratud liikumiseks riba Pärnu maantee ja kitsaroopalise raudtee vahel.

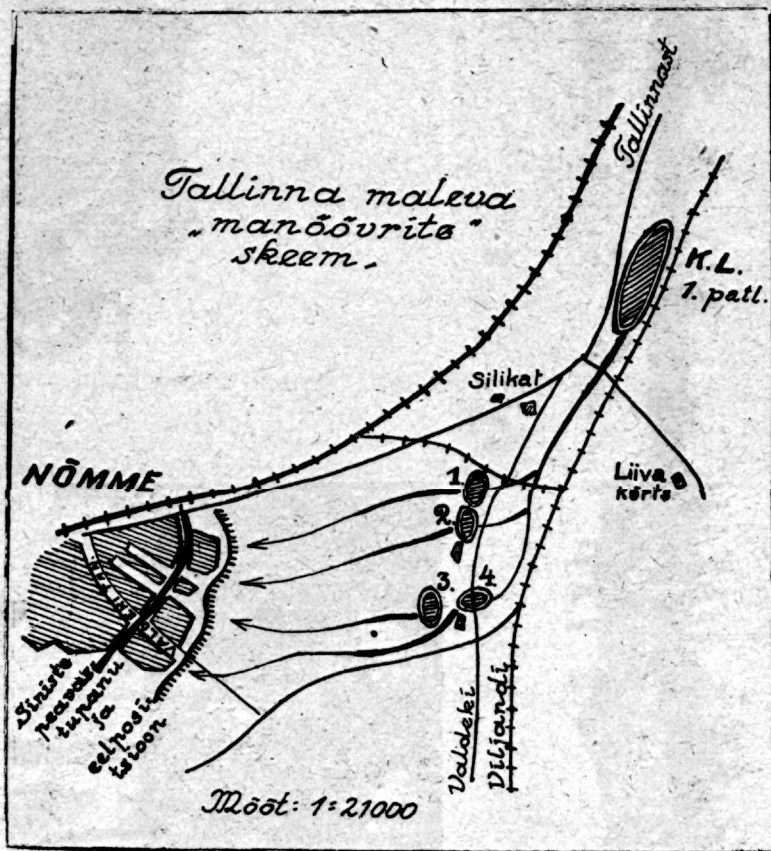
Temast paremal pool liikusid sv. üh. õppeasutused, vasakul pool — 10

rüg. 1. kompanii. Liikumine Järve jaama joonelt sündis ettesaadetud luursalga kattel.

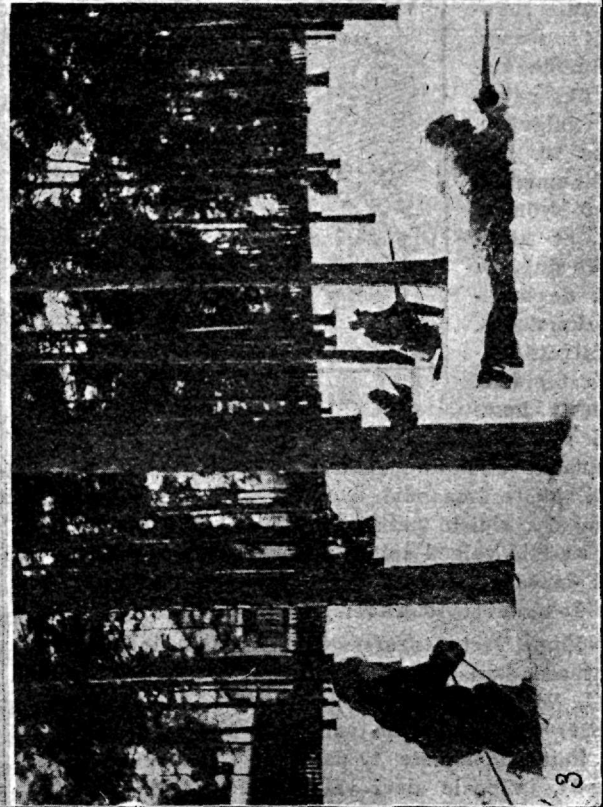
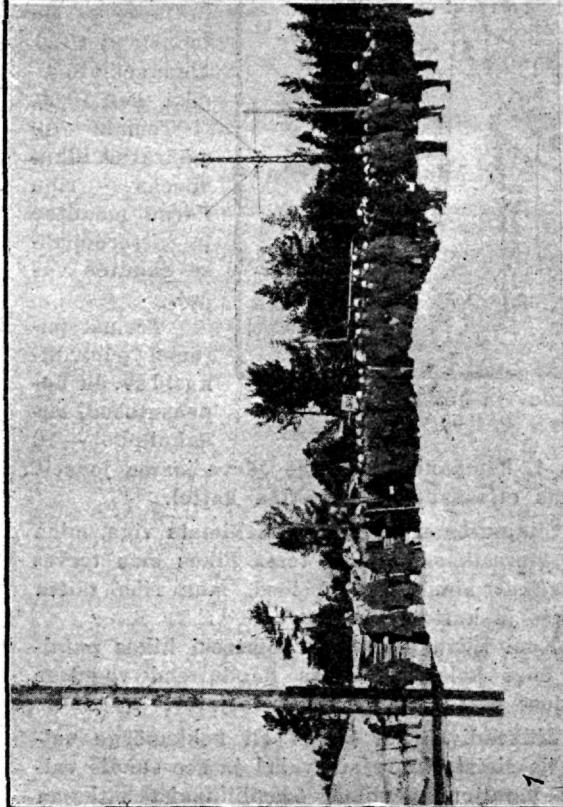
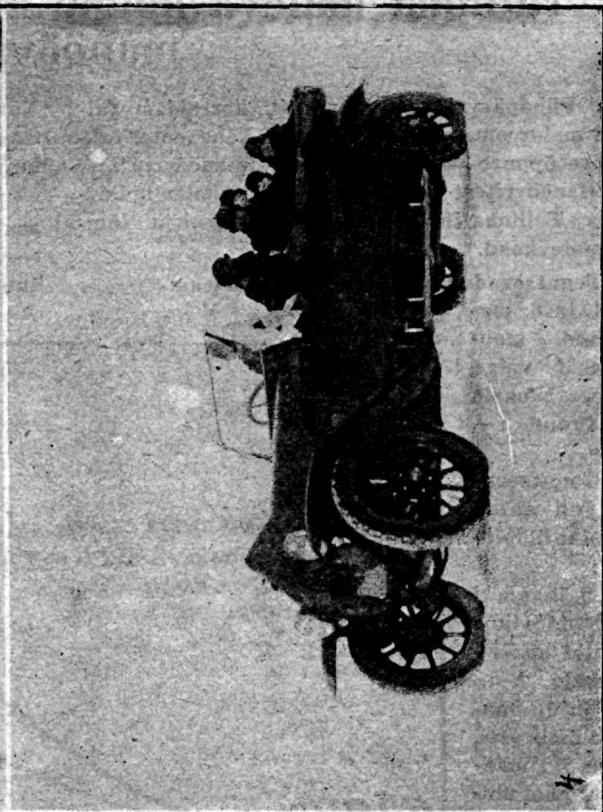
Siinjuures ei saa jätta märkimata viga, mida tegi luursalk sellega, et tema liikus oma terves koosseisus ainult mööda teed, muu riba täitsa luureta ja katteta jättes.

Kuni Liiva platvormi pöikteeni liikus pataljon ühes kolonnis, metsa kaudu end vaenlase vaatluse eest väga osavasti varjates.

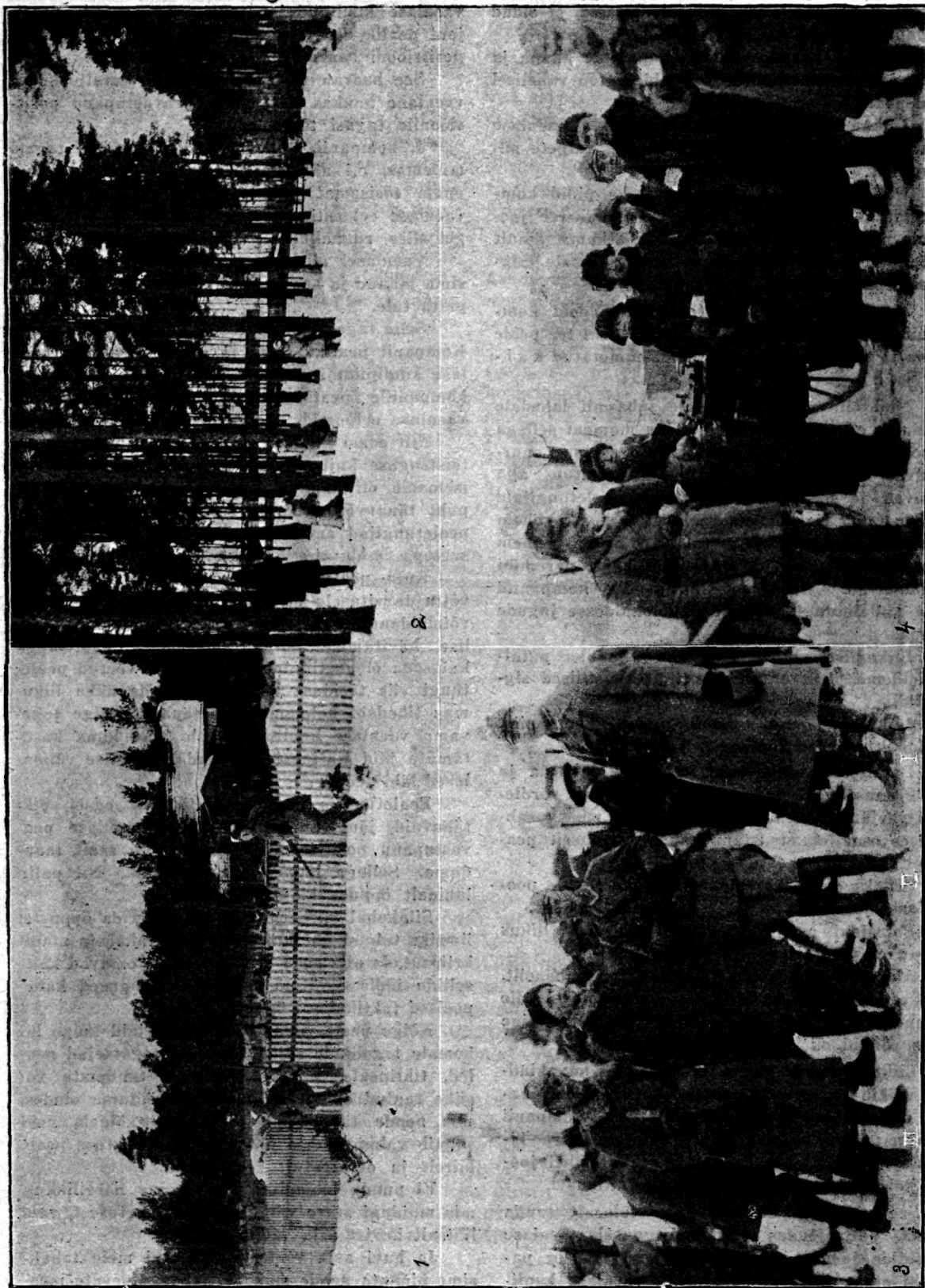
Silikaadivabriku joonel oli kokkupõrge valgete ja siniste luurajate vahel ja see sündis valgete pataljoni pealikut edasiliikumist jätkama enam hõredates rivides, seda enam, et nüüd edasi liikuda tuli tihti peale lahtist maastikku mööda

Manöövrite piirkond: Nõmme alev ja ümbruskond.

Tallinnä maleva manöövrid 17. jaanuaril 1926. a.
 1. Valgete koondumine Järve jaamas. 2. Valgete pealetung Nõmme alevile. 3. Tegevus alevis. 4. Lendav sidumissalk.

Tallinna maleva mandöövrid 17. jaanuaril 1926. a.

- 1) Pillurite tegevus. 2) Rännaku eel. 3) 1. Õppuste korraldaja Tallinna maleva pealik kolonel-leitnant F. Pinka. 2. Valge poole juht maleva instruktõr n.-leitn. Ingermann, 3. Harju maleva pealiku abi major Saulep. 4) Toituspunkt.

ja, nii palju kui luure andmed näitasid, ei olnud vaenlasest enam ka kuigi kaugel.

Pataljoni hargnes laiali kompaniide kaupa ja jatkas liikumist raudtee ja Valdeki tee vahelisel maaribal.

Liikumine sündis takistamatult. Vaenlase luure, Nõmme poole taandudes, kadus valgete silmapiirilt.

Üldise liikumise reguleerimiseks pidid kompaniid, kui nad välja jõudnud Valdeki tee jooneni, peatuma ja edasiliikumist jätkama ainult pataljoni pealiku sellekohase signaali peale. Signaalidena oli ette nähtud raketid.

Maastikul hästi orienteerudes jõudsid kompaniid neile määratud kohtadele Valdeki tee peale välja ja asusid tee joonele nõnda nimetatud kalalalitungi lähtebaasile.

Nad olid nüüd vaenlasele juba nii lähedale jõudnud, et nad edasi liikudes iga moment sellega arvestama pidid, et nad niihästi vaenlase suurtükiväe kui ka kuulipilduja- ja püssitule alla satuvad ja see sundis loomulikult pealetungijaid moodustama rivisid, mis vaenlastele kõige vähem nähtavad, mis vaenlase tule all kõige vähem kaotusi kannatavad ja maastikule kõige paremini kohanduvad. Seepärast hargnesid kompaniid juba kallaletungi lähtebaasil kolonnidesse jagude kaupa.

Liikumise alguse määrasid kindlaks pataljoni ülemal poolt antud rakett ja akustilised signaalid.

Liikumine edasi sündis igast kompaniist eraldi ettesaadetud piilurite kattel.

Pataljoni pealik, õieti hinnates olukorda ja eriti maastiku iseloomu, mis võimaldas võrdlemisi varjatud lähenemist kallaletungi riba vasakpoolses osas, oli otsustanud anda vaenlasele peahoopi tema parema tiiva pihta.

Selleks oli ta korraldanud sellele tiivale pooled oma jõududest, s. o. 2 kompaniid neljast.

Pataljoni pealik ühes oma staabiga liikus samuti vasakul tiival.

Alates liikumist kallaletungi lähtebaasilt, läks esialgu kõik korralikult. Ainult maastikule kohanemine, varjatud ligemete ärakasutamine oleks võinud olla vast enam hoolikas.

Liikumisehoos, nähes, et vaenlane kavakindlalt vaikib ja piilurid takistamatult edasi jõuavad, olid vasakul tiival liikuvad 3. ja 4. kompanii ühes pataljoni staabiga piiluritele seevõrra lähedale jõudnud, et nad nendega täitsa ühel joonel, kohati neist isegi ette jõudes, liikusid.

See pidi aga ka end kohe valusalt tunda andma. Välja jõudes 400-mtr. kaugusele vaenlase eelpostide joonest, langesid 3. kompanii ja pataljoni staap äkki ja ootamatult vaenlase kuulipilduja tule alla ja sattusid teatavasse segadusse.

Kuid see ei kestnud kaua. Nähes, et 3. kompanii ees lagendik ja kompanii edasiliikumist 2

vaenlase kuulipildujat takistavad, suunis pataljoni pealik oma varukompanii — 4. — vaenlase positsiooni haaramiseks tema tiiva peale.

See haaramine andis end õige varsti tunda: vaenlane hakkas oma jõude peavastupanu positsioonile tagasi tõmbama.

3. kompanii, nähes üksikuid vaenlasi tagasi minemas, oli nähtavasti arvamisel, et vaenlane enam tõsisemat vastupanu ei avalda, ja asus vaenlase eelpostide joonelt umbes 300 mtr. kaugel olles, rünnakule.

Vaenlasel oli aga veel üks kuulipilduja piisima jäänud ja see avas nüüd äkki pealetungijate pihta tule.

Selle tagajärjel peatus 3. kompanii rünnakul. Kompanii pealiku kiire ja osav korraldus vaenlase kuulipilduja tule mahasurumiseks võimaldas kompaniile peatse edasiliikumise ja varsti oli vaenlase eelpostide joon tervelt valgete käes.

Siit edasi liikudes omandas kallaletungisootu teistsuguse kuju. Kuna ta enne täitsa välissõja iseloomu oli kannud, muutus ta nüüdsest peale puht tänavvõitluseks ja seepärast oleks pidanud pealetungijad arvestama ka kõigi nende iseäralustega, mida tingib tänavvõitlus.

Kuid pealetungi hoos unustati tihtipeale võtta tarvitusele ettevaatuse abinõud, mis oleks võimaldanud vaenlase tagasitõrjumise või lõplise hävitamise hulga väiksemate kaotustega kui seda oleks tinginud tarvitusele võetud pealetungi viis tõsiduse korral. Nii võis näha liikumas tihedaid kolonne keset tänavat kõige tugevama vaenlase kuulipildujatule alla, kuna kasutamata jäid tihtipeale soodsad liginemise võimalused läbi aedade.

Pealetungija kolonnid, liikudes edasi piki tänavaid, jõudsid lõppude lõpuks vaenlase peavastupanu positsiooni ja sundisid ta sealt taanduma. Sellega lõppes ühtlasi õppus. Nii palju lühidalt õppuse käigu kirjeldust.

Siinkohal mitte püüdes analüüsierida õppustel ilmsiks tulnud üht kui teist viga, tahaksin ainult kriipsutada alla seda tähtsust, mille omavad kaitseliidu üldises väljaõppekäigus niisugused kahepoolsed taktikalised õppused.

Kõige pealt viivad nad tegutsejaid kõige lähemale tegelikule sõjaolukorrale; tegutsejad pooled, tihtipeale tegutsedes täiesti tundmata või vähe tuntud olukorras, harjuvad töötama oludes, mis nende tähelepanu terve aeg köidab, neid sunnib valmis olema ühe kui teise nähtuse peale kiirelt ja otsustavalt reageerima.

Ei puudu loomulikult ka teatav närvilikkus, mis muidugi mitte välja kutsutud kartusest, vaid lihtsalt huvist asja vastu.

Ja huvi asja vastu tunti! Kui meie tahaksime hinnata nende manöövritel tegutsevate masside sõjalist jõudu, siis peame lühidalt kokkuvõetult ütlema: see jõud oli tugev; energia ja hea tahtmine, millega asuti asja juure, jätsid aga

kaugele enese taha varju tehnilised oskused. Kuid meie peame alati silmas pidama, et praegusaja sõda vajab ka tehniliselt hästi väljaõpetatud jõude.

Mida paremini meie mõistame tegutseda lahingoludes, kohanedes maastikule, osavalt tulistades ja vaenlast hävitades, seda suurem tagatis meil on, et meie ise väikesi kaotusi kanname.

Seepärast olgu iga kaitseliitlase püüe omandada ka tehnilisi oskusi seevõrra kui seda vajavad praegusaja lahingu tingimused.

Kaitseliitlane olgu kõigepealt hea laskur; relv kaitseliitlase käes muutugu igakord hävitavaks sõjariistaks, kui tema ta lahingoludes palge paneb.

Seepärast laskekunst kaitseliidu peres tõusku kõrgele arenemisjärgule!

Kuid sellest veel vähe; vaja osata ka ennast varjata vaenlase hävitava tule eest, vaja mõista ära kasutada selleks iga maastiku volti.

Seepärast — tegutsemises väljal omandagu kaitseliitlane oskused, mis temas tekitavad alati kindla iseteadvuse, et tema oma vaenlasest ka selles asjas üle on.

Üldiselt kokkuvõttes — laskeharjutused ja tegutsemine maastikul olgu kaitseliidu õppekava-des esimesel kohal.

Mis üle selle, on muidugi hea, kuid nad omavad teataval määral lahingväljaõppes teisejärgu tähtsuse.

17. jaanuaril ärapeetud õppustel oli veel üks ülisuur tähtsus: nad näitasid suuna, milles tuleb teostada üksiku kaitseliitlase kui ka kaitseliidu üksuste väljaõpet.

Kuid, mis peaasi, nad näitasid, et meie paremad kodanikud, kes end vabatahtlikult rakan-danud riigikaitsetööle, ka mitte tagasi ei pörka nende raskuste eest, mis seotud ettevalmistus-tega selleks vastutusrikkaks tööks.

Kui edasi töötatakse niisuguse huviga asja vastu, siis on varsti kadunud ka need tehnilised konarused, mis ilmsiks tulid pühapäevastel manöövritel. Mida enam malevad rõhku panevad sarnaste õppuste korraldamise peale, mida tihedamalt neid toime pannakse, seda kiiremini jõuab kaitseliit ka oma tehnilises lahingettevalmistuses nõutavale kõrgusele.

TÄHELEPANU!

„KAITSE KODU!“ TELLIMISTE VASTUVÕTJAD!

Iga „KAITSE KODU!“ tellimiste vastuvõtja, kes 1. jaan. kuni 1. juulini 1926. a. vastu võtab vähemalt 200 „Kaitse Kodu!“ aastatellimist või sellele summale vastavalt lühema tähtajaga tellimisi, saab peale hariliku 10% tellimishinnast „Kaitse Kodu!“ toimetuse poolt veel erilise autasu mk. 12.000.— suuruses.

Iga tellimiste vastuvõtja, kes sama aja kestes vastu võtab vähemalt 150 „Kaitse Kodu!“ aastatellimist või sellele summale vastavalt lühema tähtajaga tellimisi samadel alustel, — autasu mk. 9.000.—

Iga tellimiste vastuvõtja, kes sama aja kestes vastu võtab vähemalt 100 „Kaitse Kodu!“ aastatellimist või sellele summale vastavalt lühema tähtajaga tellimisi samadel alustel, — autasu mk. 6.000.—

Iga tellimiste vastuvõtja, kes sama aja kestes vastu võtab vähemalt 50 „Kaitse Kodu!“ aastatellimist või sellele summale vastavalt lühema tähtajaga tellimisi samadel alustel, — autasu mk. 3.000.—

Tähelepanekuid Soome kaitseliidust.

Soomlane pole just väga jutukas, aga ta võib kergesti jutukaks saada. See sünnib kergesti eriti siis, kui jutuaime pöördub küsimusele, mis tõmbab teda õige kõvasti. Ning siis võid kuulata päevad otsa.

See selgus mulle veel kord, kui läinud kevadel Helsingis rongile istusin, et sõita kaugesse Soome põhjaprovintsi. Jaamas tuli vagunisse väga mitmekesist rahvast. Oli maalesõitvaid õpilasi, maamehi, teistesse linnadesse sõitjaid, huvimatkaajaid ja muid. Ning siis algas vaikne sõit. Iga mees istus ja vaikus omaette. Tükil ajal polnud kuulda mingit jutuajamist. Vaatlesin siis huviga seda põhjamaa rahvast. Silmitsesin nägusid, püüdes mõista, missugused mõtted peaksid nende inimeste peades liikuma, kui nad üldse millestki mõtlevad; kuidas suudavad nad olla nii rahulikult ja ükskõikselt teiste inimeste keskel ilma, et ükski sõna kipitaks keelele, ilma, et midagi oleks teiselt küsida, teisele ütelda. Tuletasin võrdluseks meele omamaalasi rongisõitudel, eriti kui pühade-eelseil päevil neid murrab rong täis ning jutu- ja naljamulin keeb vagunis järelejäämatult, tuletasin meele lätlasi, kes juba vaguni ukse taga alustavad juttu ja kelle jutt kaob kõrvast vaid siis, kui nad jutuhoost vaatamata mahti on saanud sihtjaama meeles pidada ja rong nad kuhugi jaama maha jätab; tuletasin meele tiroollasi, kellega koos sõites kuuled juttu, laulu ja naeru, mis sama rõõmsalt vahelduvad, kui värvidki nende riietel; tuletasin meele ka ungarlasi Donaul, kes võtavad endale reisiseliliseks kodunt kaasa suure gitarri või klarneti, et sõidul mängida endale ja teistele. Kuid siin Soomes vaikusid kõik, otsekui kuulaksid raadiomuusikat.

Kuid lõpuni see ei jäänud nii. Panin tähele, et mu vastu istuv soomlane oli märganud minu juures midagi kahtlast, sest ta mõttis mind külma rahuga pealaest jalatallani. Vaatas siis suurte silmadega otsa, tõmbas otsaesise kipra, huulgi nagu värises, kuid jäi nii rahulikuks ning pilusilmil sooritas edasi oma istumist.

„Sel mehel pidi tulema jutt, aga ei pääsenud tulema, alla neelas,“ mõtlesin, kuid ei tahtnud ka esimeseks rahurikkujaks saada.

Siis aga mõne aja pärast ei pidanud soomlane enam vastu. Kogus teine tüki

aega hinge, otsaesine näitas kanget mõtlemist. Siis küsis:

„Mis märk see teil on?“

„See? Need on Eesti rahvusvärvid.“

„Olete Eestist?“

„Seda küll.“

Sellepeale muutus mu naabri nägu pehmeks. Ühtlasi võisin ma nüüd ka ta mõtlemist jälgida ilma, et tal tarvis olekski olnud end raske rääkimisega vaevata. Sest teadsin puha, millest ta võis nüüd mõelda. Küllap ta mõtles sellest, et Soome pojad käisid Eestis sõdimas ja et Eestis on nüüd piiritust küll ja küll, aga Soomes ei ole. Ehk mõtles millestki muust, mis puutus keelesugulusse. Kuid siis panin tähele, et naabri nägu uuesti tõmbus pilviseks.

„Kas Eestis on kommuniste palju?“

„Pole neid palju ühtegi. Mõni üksik, kes piiritaguste toetusel katsub massi valimistel järele tõmmata. Kuid pinda neil pole.“

„Aga 1. detsember?“

„Noh, siis hiilisid salaja üle piiri, löid vara hommikul kära lahti, kuid see läks neile silmapilguga liiakski kibedaks. Aga teil Soomes?“ küsisin, et lugu ei läheks ühekülgsesks.

„Ei meil ole karta midagi. Meil on kakssada kolmkümmend tuhat kaitseliitlast ja veel nii ja niipalju kümneid tuhandeid sõjaväge.“

Teadsin ennem vähe Soome kaitseliidust, kuid see toon, mida mu reisinaaber üteldes tarvitas, tekitas minus kohe aukartust. Ning naaber otsis taskust kohe oma kaitseliitlase liikmekaardi, mille pakkus mulle vaatamiseks. Lähedal istusid kaks koolipoissi, kes ka meie jutuajamist jälgisid. Silmapilguga on neilgi kaitseliidu liikmekaardid näpu otsas — ma olgu lahke ja vaadaku.

„On ka Eestiski kaitseliitu?“ küsib soomlane uuesti.

„Oi, miks mitte! Kuidas siis muidu saab. Igas linnas suured malevad. Pühapäevadel õppused, paraadid. Maal sa muti, igas vallas. Kohe pärast mässukatset tekkisid, mõne päeva jooksul. Ei nüüd enam midagi või sündida...“

Ning andsin pikema seletuse Eesti kaitseliidust.

„See on ilus, see on tore,“ rääkis soomlane. „Kuid Soome kaitseliit on

ikka tore, on tubli kaitseliit," lisa ta kohe juure.

Mõtlesin: „Kui kõik niisuure vaimustusega asja juures on kui see siin, miks ta siis tubli ei või olla.“

Jutt oli kaitseliidu küsimusele kaldunud ning vist seepärast hakkaski kogu vagunitäis seda ühist kõneainet harutama. Selgus, et vagunis kõik olid kaitseliitlased. Üldist jutuajamist jälgides sain aimu, milliseks suureks jõuks, milliseks mõjuvaks teguriks Soome riiklises elus on kujunenud Soome kaitseliit.

*

Ajaloo käik on olnud soomlaste vastu palju heatahtlikum kui meie vastu. Juba enne rahvuslikku ärkamisaega olid Soomel oma riikluse traditsioonid, oli oma ajalugu. Ja eks ajalugu ole see, millest rahvas ammutab jõudu ka olevikus ja tulevikuski. See on selge, kui me lähemalt vaatleme praegust rahvuslikku liikumist praeguses Ungaris, Poolas ja Leeduski. Sellest seisukohast vaadates saame ka aru, miks Runebergi „Lipnik Stähli jutustused“ on saanud Soome isamaaliseks eeposeks. Sest rahvas, kes oma iseolemise eest võitlust peab, otsib endale vaimlist ja moraalset tuge ajaloost.

Ajalugu pakkus igasuguseid soodustusi soomlaste rahvustunde soodsaks kasvamiseks, selle tugevnemiseks. Kas ei virgutanud Vene valitsuse survepüüded soomlasi sisemisele koondumisele, kas ei ajanud see Soome noormehi juba enne ilmasõda Saksamaa sõjakoolidesse, kas ei olnud see tõukeks sellele, et sõja ajal kõvast piirivalvest hoolimata sadanded Soome noormehed põgenesid Rootsi kaudu Saksamaale, kus nendest moodustati 27. jäägripataljon, mis pärast sai Soome sõjaväe nurgakiviks? Ning venelaste toimendatud Soome revolutsioon sai ainult seda kätte, et see Soome rahva venelaste vastu igaveseks verivaenuliseks tegi.

Seesama ongi, mis Soome kaitseliitu praegugi seesmiselt elustab. Ainult ühelt naabril võib Soome karta vaenuvaldust ja sama naaber on aastasadade jooksul enda vastu igamoodi püüdnud vaenu kasvatada. Bobritshevi ja punaväelaste päevad on tõuke annud Soome rahvustunde kõvenemiseks ning see tagab Soomele julge tuleviku.

*

Suvituspäevadel Põhja-Soomes sain natuke tundma õppida Soome kaitseliidu vaimu Soome külates. Igal jõukamal

Soome peremehel on kodus terve arsenaal relvu, harjutuspüssidest vintpüssini. Kaitseliidu organisatsiooni levinemisega on märgilaskmine saanud Soomes väga harastatavaks spordialaks. Juba esimesel õhtul oma sõbra juures viibides, kutsus see mu vaatama, kuidas Soome kaitseliit sõja juhtumisel vaenlase pihta laseks. Mehel üteldes ees niisugune iseteadev nägu, et minu uudishimu aina kerkis. Läkisime siis välja. Seal tal juba ammu valmis mõõdetud 100-meetriline kaugus, kuhu püstitasime nummerdatud märgilaua. Ning siis pidi algama märgilaskmine 100 meetri kauguselt.

„Egas Eestis nii hästi püssi ei lasta kui Soomes,“ tähendas Väinö püssi laadides.

„No, no! Lase enne, eks me siis näe,“ vastasin.

„See ei tabanud,“ tähendas Väinö pärast esimest pauku.

„Tabas küll, oli märgata.“

„Õigesse punkti ei sattunud.“

Peen silm võis olla sel Väinöl. Ilma vaatamata teadis, mitmendamasse numbrisse kuul sattunud. Ning kui kümne paugu järele tagajärgi vaatesime, osutisidki kõik ta üteldused tõeks. Neli kuuli oli sattunud esimesse numbrisse, teised kolmandasse, teise, ainult üks viiendasse, kuid mitte ühtki kaugemale.

Aga mees ei olnud tagajärgedega veel rahul. Lubas näidata auhindu, mis ta kaitseliidu võidulaskmistel saanud, kui olid kõik sattunud õigesse numbrisse.

Olin üllatatud. Ise ütlesin laskmisest ära, sest nägin, et sel alal selle mehega igasugune võistluskatse oli lootusetu, olgugi, et vabadussõjas olin päris keskpärane laskur.

Neil oli ikka vist õigus küll, nii sel reisi-naabril seal vagunis kui ka Väinöl.

*

Soome külates pole kultuur-hariduslik liikumine nii killustatud kui meil. Meil on igas ärksamas vallas üksteise kõrval haridusselts, noorsooühing ja muud samasihilised. Soomes on igas külas peamiselt ainult noorsooühenduse osakond, kus ka vanemad inimesed kaasa rühmavad, kellel seks huvi jätkub. Et jõud killustamata, suudavad need ühingud kõvasti tegutseda. Noortes aga valitseb isamaaline vaim, seepärast on nende seas ka kaitseliidu liikumine sisse kasvanud nagu endastmõistetav asi. Needsamad noored, kes tegutsesid ühingus, on ka vaimustatud kaitseliit-

lased. Seepärast käib kaitseliidu liikumine kõige lähemas ühenduses küla seltsielu liikumisega. Igal noorsoo peol on juures kaitseliitlikku ilmet. Kunagi ei puudu eeskavas sport. Spordivaim on Soome noorsoos palju sügavamale juurdunud kui meil tant-sukirg.

Siis läheneski korra noorsoo pidu Muurasjärvel, kuhu minema valmistusid ka reisjärvlased, sest pidustuste puhul peeta- vad spordi- ja laskevõistlused on seal alati küladevahelised. Külade vahed on aga va- hel mitmekümne kilomeetrilised. Kuid au- tod on seks, et võita kaugusi. Nii sünnib kõik nagu muistse Greeka olümpiapidus- tustel. Igamees on oma koduküla au eest väljas, iga küla ootab pikisilmi oma poega- de võitu. Iga küla omavahelistel võistlus- tel nii laskmises kui ka muus, võistlevad kõik, kuna pidustustel panevad nad välja oma paremad mehed. Nii on alati, nii oli ka siis.

Võisin veel kord näha Soome kaitseliit- laste laskeosavust. Mu sõber, keda pidasin meistriks sel alal, ei tulnudki esimeseks.

Tuli kolmandaks. Ning teisedki võistlejad ei olnud temast palju halvemad.

Vaatlesin spordivõistlusi. Olgugi, et olid võistlemas küla asjaarmastajad, kip- pusid tagajärjed nii mõnelgi alal Eesti re- kordide lähedale. Nii näiteks 1000 meetri jooksus ja kuulitõukes.

Ning kui pidustused olid lõppenud, sai mulle selgeks, miks soomlased nii kõr- gelt hindavad oma kaitseliitu. See on saa- nud täiesti laialiste rahvahulka- de vabatahtlikuks liikumi- seks, sellele on koondunud kõikide huvi. Pole võõrale märgatagi asja juures midagi ametlikku, kõik on nagu endastmõistetav, rahva oma huvidest ja tahtmisest välja kasvanud. Üksteise õhinal harrastatakse kaitseliidu asja, nii et kedagi ei jää, keda see kaasa ei tõmbaks. Ning kui tuleviku- sõdades sõduri isiklik tublidus veel mingit osa etendab, siis ei pruugi ühelgi väike- rahval karta ühegi teise rahva suurt arvu- list ülekaalu, kui sel väikerahval on sellane kaitseliit nagu soomlastel.

J. J-k.

Saaremaa malev

korraldas jaanuari esimesel poolel kõigis malev- kondades rea kõnekoosolekuid, millel pikema ettekandega esines kaitseliidu staabi prop. peal. V. Neggo. Kõne teem oli ajalooline: „Saarla- sed vabadusvõitlejatena“. Suure huviga jälgisid saarlased ajalooliste allikate najal kokkuvõtlikult kokkuseatud mitmetunnilist ettekannet nende esi- isade vägitagedust ja vaprast võitlusest iseseis- vuse ja rippumatuse eest küll sakslaste, küll daan- laste ja rootslastega, kuni nad pärast sajaviie- kümneaastast heitlust lõpulikult pidid alistuma, sest ei olnud enam pea ühtki meest järele jää- nud, kelle käsi oleks veel suutnud tõsta tapakir- vest võitluseks raudrüüga varustatud vihase vaenlasega. Lõpukokkuvõttes juhtis kõneleja tä- helepanu eriti selle peale, et nagu muistne aja- lugu näitab, olid eestlased vapper, rohkearvuline, naaberrahvaste poolt lugupeetud ja tunnustatud, tolle aja kohta võrdlemisi kõrge kultuuriga rah- vas, kelle kultuur hävitati peajasaliselt ristiusu levitamise ettekäändel sissetungivate röövrüütli- te ja Saksast väljajäetud kurjategijate poolt, kellele Rooma paavstide poolt lubati andeksandmist ja vande alt vabastamist, kui nad end ristimärgiga ehtides „mõõgavendade ordusse“ astuvad ja nee- tud paganaid tapavad „Jumala auks“ ja „enda pattude lunastamiseks“.

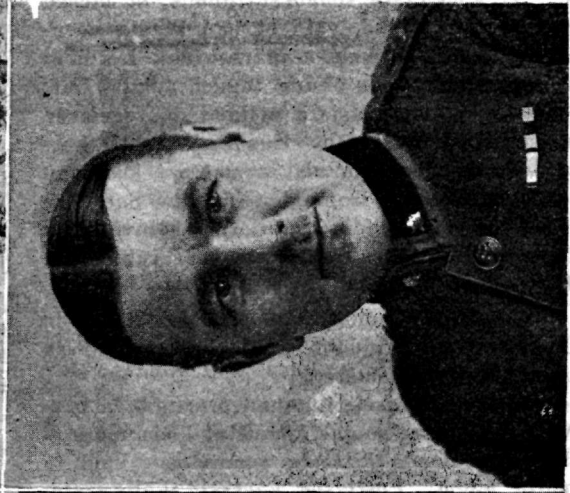
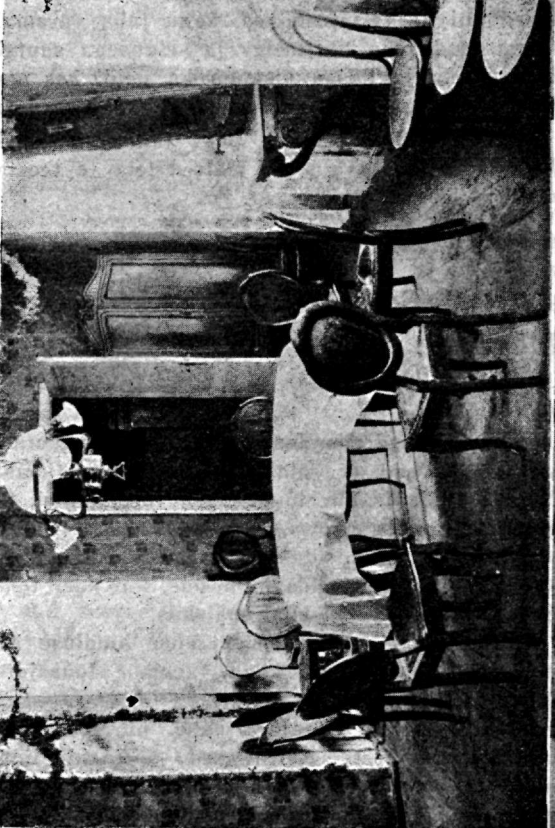
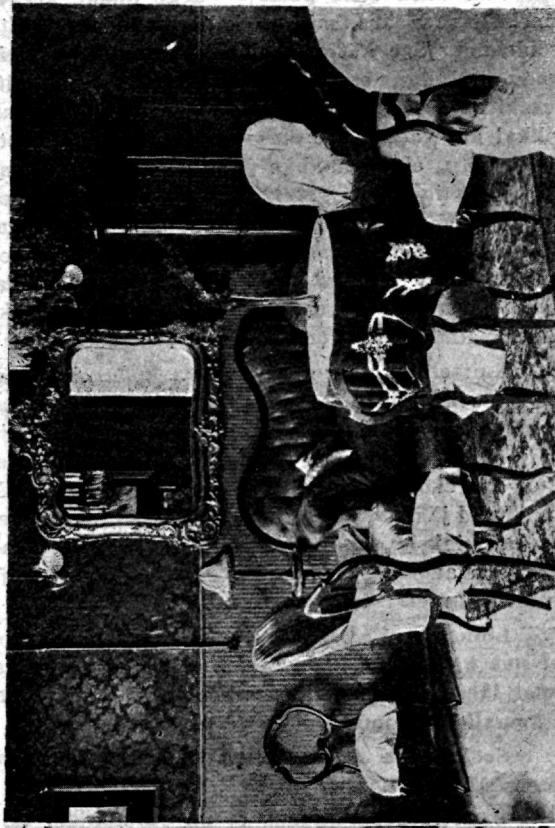
Seepärast, arvab kõneleja täie õigusega, ei ole eestlastel mingit põhjust nagu häbenedes kõ-

nelda oma minevikust, kuigi võõrad valitsejad aastasade kestel valeandmetega opereerides on püüdnud neisse istutada arvamist, et nende mi- nevik on olnud tume ja laitusvääriline. Ei, hoopis selle vastu, eestlased võivad oma mineviku peale olla hoopis uhkemad, kui n. n. „kultuuri- toojad“. — Pea püsti ja selge pilguga võivad nad oma sirget teed edasi sammuda helgemasse tule- vikku, sest nad on ausasti pea viimase meheni võideldes ja langedes kaotama pidanud oma rip- pumatuse, mille nad nüüd meeleehtlikus heitlu- ses ausasti endale jälle tagasi on võitnud.

10. jaanuaril avati Kuresaare kaitse- liidu S a a r e m a a m a l e v a k o d u, millest osa võttis kogu Kuresaare seltskond ja maalasuvate malevkondade esitajad. Selle kohta kirjutab kohalik ajaleht „Saaremaa“ oma neljan- das numbris 13. jaanuarist s. a. järgmist:

„Pühapäeval, 10. jaanuaril avati Kuresaare kaitseliidu kodu.

Nii umbes kõlaks kuiv ajalehesõnum. Hari- likult jätabki see lugeja külmaks, sest arvatakse, et siin taga muud midagi peidus ei ole, kui hari- liku „kroonu korteri“ avamine. Umbes sarnased võisid ehk olla ka paljude kodu avamisele läinud külaliste muljed, kes mõtlesid, et oleme oma na- tukesee piinlikku aega ära ja asi ongi korras. Oleme ju sarnaste ametlikkude talitustega har- junud ja ikka jälle näinud rohkem tehtud vaimus-

K. L. Saaremaa maleva staabi ja kodu ruumid. Üles võetud 10. I. 1926. a. enne kodu ja staabi ruumide pidulikkude avamist.

1. Naisosakonna tuba. 2. Maleva pealiku kabinet. 3. K. L. Saaremaa maleva propaganda osakonna kõnelejate koosolek 10. I. 1926 a maleva kodu ruumides. Istuvad — vasakult paremale: Kuresaare I mlvk. pealik lt. M. Mikkk, M. Neps, Saaremaa maleva pealik major R. Teiman, Kaitseliidu staabi propaganda osakonna pealik V. Neggo, maleva pealiku abi A. Lepik ja A. Jakson. Seisavad — vasakult paremale: P. Lauri, S. Schidlovsky, Kuresaare I mlvk. pealiku abi G. Kuusk, H. Otsavel ja maleva sekretäär A. Kuskov.

4. Saaremaa maleva pealik major R. Teiman.

tust, kui tõsist, südamest tulevat soojust ja ülevat meeleolu. Seda püütakse vabandada eestlaste tagasihoidliku iseloomuga. Et niisugune mõlemisviis nagu veresse kasvanud, siis oli loomulik, et samasuguste eelarvamistega ka kaitseliidu kodu avamisele mindi.

Kuid sootu teistsuguste mõtetega tuldi sealt ära. Selle vastupidise sihi meie mõtetele suutsid anda kodu avamisest osavõtnud tegelased. Võib olla, sündis see seepärast, et lihtsate ja selgete sõnadega märgiti ära kaitseliidu mõte ja ühenduses sellega uue kodu eesmärk. Mõjus ehk kaasa ka see, et kõnelejate sõnadest tundus, et laused mitte tehtud ei olnud, vaid et nad kindla veendumusega öeldi. Nimelt seepärast ehk leiamegi uuest kaitseliidu kodust uue teguri, teguri, mis seni puudus ja mida asjata otsinud on tegelased mitmesugustelt tööaladelt. Uus kodu tahab kasvatada eestlaste enesetunnet, armastust kodumaa vastu, propageerida isamaalist mõtet. See idee öeldi selgelt välja, leidis kuulajates vastuvõtlikku pinda ja tekitas igas kodumaa sõbras rahuldustunde.

Kaitseliidul on nüüd oma kodu ja selle kodu kaudu kavatakse kaitseliit propageerima hakata kodumaa kaitsmise mõtet.

Kodu õnnistamisele ilmunud propaganda pealik V. Neggo ütles soojas kõnes, et kodu mõte ei piirdu mitte nende kitsaste ruumidega, vaid ta on palju laiem. Eestlased kaotasid küll aastasadade eest selle laiema kodu, kuid juba siis tulid kuuldavale sõnad, et kuni veel küünrapikkune poiss Eesti pinnal leidub, saavad eestlased oma kodu kaitsmise eest välja astuma. Nüüd katavad mustad kalmukünkad Eesti pinda, nende alt sirutavad vabadussõjas langenud kaasvennad palu-

des oma käed meie poole — ärge andke kerge-meelselt seda ära, mis nii kalli hinna eest kätte võideldud. See kättevõideldud varandus on meie kodu. Olgugi, et inimesed üks teisest nii mitmeski asjas erinevad, kuid üks on neil ühine, nii rikkal kui vaesel, see on — kodu. Olgu ta vilets ja armetu, olgu ta uhke ja ilus, ühtviisi armas on kodu igapähele. Meid lõhestavad parteilised tülid, meid koormavad isiklikud mured, kuid kui tulevad rasked katsumisajad, siis on eestlased ennast alati leidnud, seda näitab vabadussõda, seda näitab 1. detsember. Siis ollakse kui üks mees valmis oma kodu kaitsema.

Kaitseliidu Saaremaa maleva kodu olgu see- ga ka selle üldise ja kõrge mõtte koduks. Sedasama soovi avaldas oma kõnes ka maleva pealik major R. Teiman, kes uut kodu avades soovis, et kõik perekondlikud tülid ja mured, parteilised lahkeliidud jääksid kaitseliidu kodu ukse taha. Uues kodus leiaksid ennast Eesti pojad, keda ühendab kõrgeim aade — isamaa ja tema heakäekäigu ja julgeoleku eest hoolitsemine.

Linnapea A. Lepik oma tervituskõnes soovis, et uus kaitseliidu kodu saaks selleks keskkohaks, kust läheks välja meie noorsoo kasvatamise idee isamaalises vaimus.

Sooje sõnu ütles ka maakonna valitsuse esimees M. Neps.

Üldiselt peab üttelema, et nii vaimulikud talitused kui ka tervituskõned, nagu juba varemalt tähendatud, oma lihtsusega ja selgusega suutsid vaimustada ja kaasa kiskuda ka neid, kes seni ehk veidi tagasihoidlikud olnud kaitseliidu vastu.

Peab lootma, et see päev jäädavalt meele jääb ja et seal avaldatud mõtted leiavad teostamist ja löövad läbi.“

Loomade kasutamine sõdades.

Ajalooline ülevaade.

Ainetel H. Nahkur.

(Lõpp.)

Kõigist teistest koduloomadest võttis ja võtab sõjast lähemalt osa koer — see inimese tark ja tru sõber. Kuid suur vahe on tema endise ja praeguse osavõtu vahel.

Vanasti võitlesid koerad koos inimestega. Meie päevil aga võtavad nad sõjast osa kui luurajad või kui sanitaarid. Koera teened on leidnud hindamist — ta on võitnud endale sõjaväes aukoha.

Oige vanal ajal said sõjategevuse otstarbeks määratud koerad erilise kasvatuse ja nad erinevad vähe kiskjaist loomadest.

Olles verejanulised, kärmed, kavalad — tõmbasid nad inimese jalust maha, närisid või kägistasid ta surnuks.

Juba vanad roomlased, greeklased ja perslased võtsid endaga sõjakoeri lahingusse kaasa. Nendel oli iseäraline tõug suuri, verejanulisi, tugevate lõugadega koeri.

Sõdurid ässitasid neid tervete karjadena vaenlase peale, ja häda inimesele, kui koer tema peale kargas ja ta seljali paiskas.

Korralikkude ringidena ümber kindluse ära jaotatud, hoidsid nad kaua vaenlase luurajate-salku kinni.

394.—387. a. enne Kr. süünd. piirasid roomlased Korinthost. Korintlased asetasiid linna müüride ette koerte rivi, ise aga heitsid magama, — isegi tunnimehi ei pandud välja. Keskööl sõudsid roomlased tasakesi linna müüride alla,

astusid laevadelt maale, kuid siin kargasid neile koerad peale ja algas hirmus heitlus.

Ainult üks koertest eraldus karjast ja tungis salaja linna ning joostes valju, kutsuva haukumise ja ulumisega mööda tänavaid, äratas üles sõdurid ja elanikud.

Korintlased astusid pealetungijaile vastu ning löid nad linna müüride juurest tagasi.

Aasias, Tiibetis, on tõug koeri. — Tiibeti buldogid. Arvatakse, et ka Aasia suguharud neid hirmsaid verejanulisi loomi sõjategevuses kasutasid. Vanal ajal Euroopas elutsevad metsikud kimbride ja teutoonide suguharud võtsid endaga lahingusse suured verejanuliste dogede karjad kaasa. Sõdades Inglismaaga lasksid iirlased ja schotlased inglaste peale eriti seks otstarbeks dresseeritud koeri, mille läbi need tuntavat kahju kannatasid.

Keskajal omasid koerad sõjavägedes esimese koha; nii saatis Inglise kuningas Heinrich VII kuningas Karl I-le abiks prantslaste vastu 4.000 sõdurit ja sama palju dresseeritud koeri. Valencia piiramisel, kui Prantsuse vägi Karl I-se väest veel kaugel oli, lasksid mõlemad pooled oma sõjakoerad lahti ja nüüd algas hirmus heitlus neljajalgsete sõdijate vahel, mis lõppude lõpuks seega lõppes, et Karl I-se koerad prantslaste omade üle võimust said.

„Olen kindel,“ ütles sealjuures Karl I oma sõduritele, „et ka teie ise saate nii vahvateks ja võitmatuteks kui teie koerad.“

Kristof Kolumbus ja peale tema ka kõik teised Ameerika asunikud-allaheitjad pidasid „sõjakoeri“, kaitseks indiaanlaste kallaletungi vastu. Ja viimased kartsid neid koeri hirmsasti.

Langedes julgelt punanahkade salga kallale, haarasid nad vastase kätest kinni, kui vang ise neile järele läks, pidasid nad teda valgeks; vastupaneku korral aga kiskusid ta kohapeal lõhki.

Sõjakoeri oli Prantsuse sõjaväes veel isegi Napoleon I troonileastumisel, olgugi, et nad rohkem luurajatena kui sõduritena tegutsesid.

1842. a. võitsid prantslased Aafrikas maid, muuseas ka Alshiiri linna. Seal asusid sõjavägede juures korralikult organiseeritud koerte-komandod. Neid kasutati vaenlase luuramiseks ja ka toidutagavara ladude kaitseks ning valveks.

Väljaõpetatud koerad täitsid samuti ka kiirkäskjalgade ja kirjakandjate kohuseid.

Kaukaasia rahustamisel kasutati ka Vene sõjaväes vahikoerte salku. Hästi väljadesseeritud koerad kandsid ka igasuguseid vormitüüpe: nad olid kompaniide nimekirjadesse üles võetud, neid hüüti nimepidi, neid nõuti ühistele ülevaatusetele. Koerad teadsid oma kompaniid, kus nad nimekirjas seisid: nad tundsid ka näo ja haistmise järele kõiki „oma“ mehi, kellega nad teenistuses lähemalt kokku puutusid.

Päeval magasid nad, väidvikus aga kogusid väravate juure kokku, komando järele läksid

kindluse müüride tagant välja, asetsid põõsastikkudesse või sügava rohu sisse, piirates rõngana kindlust, asudes hulk maad eespoole väljapandud „salasid“.

See oli seepärast tarvilik, et iga minut võis oodata mägestikurahvaste poolt kindlusele kallaletungi. Kõige kaugema ringi ümber kindluse moodustasid „salakoerad“. Teine ring koosnes ka koertest, aga järgmises ringis asusid „salasõdurid“. Koertele võimaldas nende haistmine juba kaugel maa pealt salaja lähenevat mägilast ära tunda.

Roomasid lähenedes üka-kaks mägilast, — said koerad ise nendega hakkama, s. t. astusid nendega võitlusele. Kui neid aga terve salk lähenes, — tõmbusid nad vaikides tagasi, ühinesid järgmise koerte ringiga ja liikusid edasi kuni „salasõduriteni“.

Prantsusmaal, Inglismaal, Saksamaal, Austrias, Itaalias — igalpool on sõjategevuse jaoks erilised koerte luuresalgad moodustatud; sagedasti võtavad ka ratsaluuresalgad koeri kaasa.

Ametlikult rügementidesse kuuluvate koerte kohused jagatakse kolme liiki:

1. Koer peab harjuma oma kompaniid või komandot alati saatma.

2. Koer peab täitma eelposti tunnimehe aset; ta peab jooksuma ja roomama sõduri käsu peale kõikidesse kohtadesse, andes märku saba liputamise, kerge haukumisega, jalgade kaapimisega või seega, et rahutuse korral vahiposti juure kuulmatult tagasi pöörab.

3. Koer peab olema kirjakandjaks kiirete käskude edasi- ja tagasitoimetamisel ja lõpuks — sanitaariks.

Koer armastab ja austab inimest ja kui ta temaga ära harjub, on ta alati valmis end tema eest ohverdama. See ongi põhjuseks, miks koerte väljaõpetamisele sanitaarteenistuseks suurt tähelepanu on pühendatud. Ses tegevusharus avaneb koerale võimalus väljendada kõige selgemini oma tundeid kannataja inimese vastu.

Alguses juba seega ära harjudes täidavad nad pärastpoole äärmise kohusetundega oma ülesannet: puhkuseta jooksevad nad lahinguväljal ringi, igalpoolt haavatu üles otsides ega kunagi kartes olla surnute ja haavatute keskel.

Peaaegu igal maal on moodustatud „Punase Risti“ sanitaarsalkade juures erilised sanitaarkoerte komandod, keda loetakse tegevas teenistuses olijaiks ja kantakse kompaniide nimekirjadesse.

„Punase Risti“ märgiga varustatud koera lastakse alati, nii lahingu ajal kui peale lahingut, lahinguväljale. Nad tungivad igalepoole, joostes ühe haavatu juurest teise juure, eraldades haistmise varal surnuid haavatuist. Rihmade abil on nende külgedele punutud korvikesed või nahast taskukesed kinnitatud, milles asub liikuv

apteek. Leiab koer haavatu — annab ta talle võimaluse oma janu kustutada, siis aga jookseb sidumispunkti, kust sanitaarid kohale toob, kes haavatu ära viivad. Sagedasti koer, leides haavatu, kutsub haukumise ja ulumisega haavatu juure sanitaare.

On tähelepanu väärt, et sõjakoerad vaenlaste vastu vaenulikud on; kuna aga sanitaarkoerad, nagu kaasa tundes haavatud inimese piinadele, heameelega ka haavatud vaenlasi aitavad, juhtides nende juure oma sanitaare.

Sõjas on iga vaba inimene kallid, iga paar käsi arvel, eriti aga nende keskel, kes sõjakole dusi peavad pehmemadama — sanitaaride keskel. Kui palju vähendatakse kiire abiandmisega inimeste vaeva, kellele peaaegu iga minut näib terve igavikuna. Mõni haavatu nõrkeb sedavõrd, et langeb minestusse ega või enam pead tõsta; sanitaarid lähevad mööda, ei pane teda tähele. Kuid just siin näitavad koerad oma väärtust: nende peal lasub kohustus haavatuid üles otsida.

Ka väiksemaid loomi, isegi putukaid, on sõda oma teenistusse rakendanud.

Buuride sõjas, L.-Aafrikas, kasutati omapäraseid, mesilastega laetud pomme. Pommid valmistati pajuvitstest ja olid ümmarguste korvide taolised, seistes kahest peenikeste sidemetega kokkukõidetud pooldest koos. Pajuvitstad niisutati isesuguse lõhnava vedelikuga, mis mesilasi — keda sinna umbes 100 tk. oli mahutatud — vihale ärritas. Viskamisel lagunes pomm koost ja ärritatud putukad tormasid vaenlasele kallale, nõeludes teda armutumalt.

Peale selle teab ajalugu juhtumisi, kus ka rotte, hiiri, madusid j. n. e. vaenlase hävitamiseks sõjategevusse kaasa tõmmati.

Järele jääks veel ainult linnud, keda ka sõjalisteks otstarveteks kasutati.

Kõigist teistest lindudest sattusid ka tuid ja varblased sõjaajaloo näitelavale. Poolmüüdliline jutt räägib sellest, kuidas suurvürstinna Olga tuide ja varblaste jalge külge kinnitatud ja põlemasüüdatud õletuustide abil drevljaanide linna põlema süütas, seega neile nende poolt tehtud ülekohtu kätte makstes.

Tuisid tarvitatakse sõjategevuses ka kiirkäskjaljadena tähtsate salajaste teadete ja ettekirjutuste edasitoimetamisel.

Postituide jaoks on ehitatud linnades ja kindlustes erilised jaamad, kus tiivulised kirjandjad elutsevad. Iga tui on registreeritud ja isesuguse, ümber sääre asuva sõrmusega märgitud. Igäihe kohta nendest peetakse oma formulaari, kuhu üles märgitud kõik tema elusse puutuvad andmed, nagu sündimispäev, teenistusaja kestus, täidesaadetud ülesanded.

Et sundida tuisid kindlaksmääratud sihis ühest kindlusest teise lendama, tarvitatakse ka valust. Tui viiakse tema kodujaamast järgmise jaama, sealse jaama tui aga esimesse jaama. Lahti lastes tuid võib kindel olla, et ta oma kodujaama tagasi pöörab. Ta võib määratumas kõrguses suurepäraselt orinteeruda ja mitte kunagi eksida.

Et mitte raskendada tui lendu, vähendatakse edasitoimetatavad kirjad ja teated päevapildistamise teel võimalikult väikese määrani. Kirjake mahutatakse kergesse kapslikesse, mis tiiva või mõne sabasule külge kinnitatakse, ja lend võib alata.

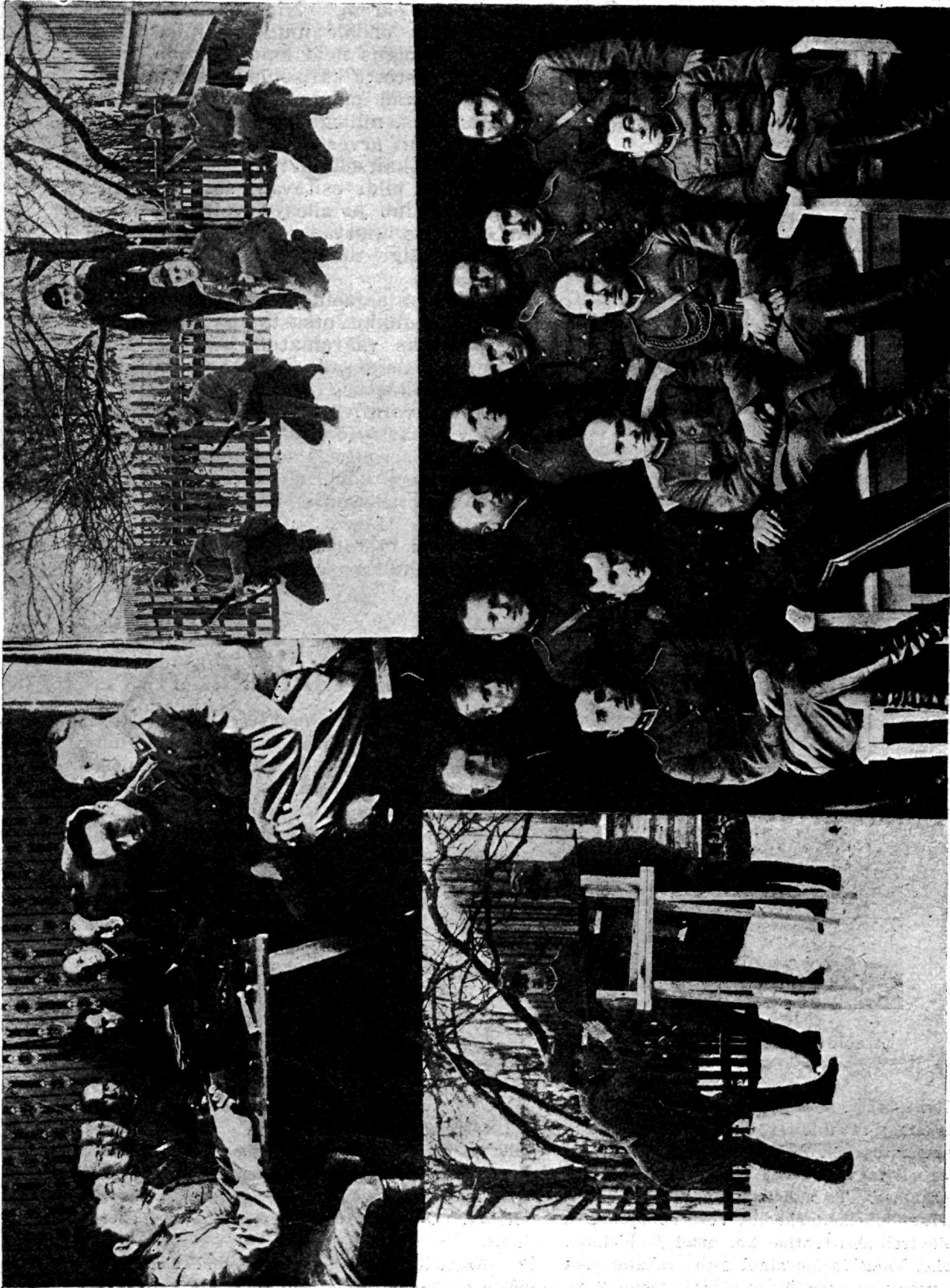
Kaitseliitlase munder.

Viimasel ajal on kaitseliidu ringkondades päevakorraks kerkinud kaitseliitlaste mundry värvi küsimus. Otsitakse vastust küsimusele: Mis on otstarbekohasem — kas jääda lõpulikult esialgse halli värvi juure või võtta kaitseliidu mundry värviks sama värv, mis on tarvitusel kaitsevääs?

Esimest pooldavad isikud, kes on tüdinenud alatisest kaitsevää vormi muutmisest ja kes seepärast kuuldagi ei taha, et ka kaitseliidus sarnane küsimus üldse harutusele võiks tulla. Kuid ka viimase — värvi muutmise — pooldajail on esile tuua õige kaaluvaid väiteid. Kõigepealt soovivad nad vastust põhimõttelisele küsimusele — mis on otstarbekohasem, kas

kaitsevääle ja kaitseliidule ühtlane riidevärv või kummalegi teisest erinev?

Kui sellele küsimusele põhimõtteliselt vastata, praeguseid juba olemasolevaid olukordi arvesse võtmata, siis on pea kõigil ühine vastus — kahtlemata on otstarbekohasem, kui kaitsevääle ja kaitseliidul vormivärv on ühtlane, sest mobilisatsiooni puhul, mil suurem osa kaitseliitlasi kaitsevääke kutsutakse, oleks vaja ainult kaitseliitlase eritunnusmärgid mundrylt eemaldada ja kaitsevääle omad asemele panna ja mundryga varustatud kaitseväälane olekski valmis; samuti oleks suurel hulgal kaitseliitlastel mundrysoetamise keerdküsimus õige lihtsalt lahendatud,

1) Tori malevkonna II-se kompanii pealikute kursus relvade materjaalosa õppimisel 5. I 26 a. Laua otsas istuvad: malevkonna pealik kapten A. Alberg, Pärnumaa maleva instruktor n. leitn. A. Kullamaa ja malevkonna pealiku abi K. Kull. 2) Tori malevkonna II-se kompanii pealikute kursus laskearendite õppimisel 9. I. 26 a. Keskel seisab Pärnumaa maleva instruktor A. Kullamaa, vasakult paremale põlvelt laskearendis Tori ratsardhna pealik Alberg, II-se komp. II-se rühma jao pealik Ostrov, I-se rühma jao pealik Jürgenson ja II-se rühma p alik J Kukk. 3) Tori malevkonna II-se kompanii pealikute kursus sihtimise harjutust pidamas. Sihib jao pealik E. Irum n. Se sivad: Sindi rühma pealik V. Annusver ja jao pealik J. Kreitsberg. 4) Tori malevkonna II-se kompanii pealikute kursus Sindis 3. I. 26—10. I. 26. Istuvad: vasakult paremale: Sindi rühma pealik V. Annusver, Pärnumaa maleva instruktor n. leitn. Kullamaa, malevkonna pealik kapten K. Alberg, malevkonna pealiku abi K. Kull, II-se kompanii pealik A. Teffer.

sest nagu teada, saab ju iga väeteenistusest vabanev sõjaväelane eraellu tagasi astudes mundri kaasa. Ta kinnitab sellele kaitseliitlase tunnusemärgid ja kaitseliitlase mundrisoetamise küsimus on lahendatud. Nõnda oleks siis ühtlane mundrite värv otstarbekohane ja rahvamajanduslikult kõigiti kasulik.

Kuid, väidetakse edasi, nüüd on ju juba suur osa kaitseliitlasi, eriti linnades, endale lasknud hallid mundrid valmistada ja nende nurkaheitmine ja uute õmblemise oleks rahvamajanduslikult väga kahjulik samm.

Õige küll, vastatakse teiselt poolt, kuid kui juba ühtlane värv kõigiti otstarbekohasemaks on tunnustatud, siis tuleb kunagi ikkagi kord ühise värvi juure üle minna ja tekib küsimus, mis oleks kahjulikum, kas seda siis ette võtta, kui juba kõik kaitseliitlased end hallide mundritega on varustanud või kas poleks see siiski kasulik, kui see muudatus ette võetaks juba nüüd, kus ainult osa, ning sealjuures alles õige väike osa, vaevalt $\frac{1}{10}$ üldarvust, endale on suutnud mundrid muretseda? Kahtlemata oleks siis juba otstarbekohasem

värvi muutmist ette võtta mida varem, seda parem. Ning pealegi tuleks kõigile, kes endale mundrid juba soetanud, anda õigus neid lõpuni kanda, kuigi ajutiselt seetõttu kaitseliidu read õige kirjadena võivad paista. Kuid see oleks paratamatus, millega leppida tuleks, eriti veel siis, kui arvesse võtta asjaolu, et ju ka praegu kaitseliidu read endist alles õige kirju pildi esitavad, sest suuremal hulgal puudub ju alles vormiriie sootuks. Ka ei tuleks unustada, et praeguseid halle mundreid õige tühise kuluga ümber võib värvida.

Kuid üks asjaolu peaks enne selle küsimuse lõpulikku otsustamist värvi muutmise kasuks vääramatult kindlaks määratama — asjaosalised instantsid peavad andma kindlustuse, et kaitseväge kord juba valitud vormivärvi niipea, vähemalt lähema viie aasta jooksul, ei muudetaks. Alles pärast seesuguse kindlustuse saamist võiks eelpool kõne alla võetud küsimus lõpulikule otsustamisele tulla, kuid siis juba peaks võitma ühtlase põhimõtte kui otstarbekohasem ja rahvamajanduslikult kasulik.

— o. —

Rõuge malevkonna pealik Arnold Tammemägi †.

Arnold Tammemägi †.

Nii vilksatas lühike teade ajalehtedes. Ning peab uskuma, et tublit, teadlikku kaitseliitlast ja seltskonnategelast ei ole enam.

Noor oli ta veel. Vaevalt parematesse aastatesse saamas. Ta sündis Sännas 1901. aastal. Õppis Rõuge kihelkonnakoolis, Võru põllutöötalvekkoolis kontroll-assistentide kursustel ja põllutöökeskkoolis. Vabadussõja algul astus vabatahtlikuna kaitseväge ridadesse. Kogu sõjaaja teenis 8. rügemendis reamehena, võttes lahingutest osa, mille

juures ülesnäidatud vahvuse eest vabadusristi sai. See võimaldas talle tema unistuste ühe osa täitmist — ta sai põllumeheks, võttes endale asunikurundi Sänna asunduses. Sinna, ilusa Pärlijõe äkilise kalda lähedale ehitas ta endale talu. Ta oli tubli eelharidusega põllumees ja võis olla ümbruskonnale äratavaks eeskujuks. Aineliselt samas seisukorras olles, milles teisedki asunikud, suutis ta oma kodu ehitada siiski kõigile nõuetele vastava. Elumaja ehitas kahekordse, seades sinna ka telefoniühenduse, mis oli esimene nii sugune juhtumine Rõuge taludes. Tema eestvõttel loodi asunikude piimaühis, ja masinatarvitajateühis.

Kuid Arnold Tammemäe püüded ei piirdunud ainult ümbruskonna majandusliku tõstmisega. Ise ta unistas veel ülikoolis põlluteaduse õppimisest. Ümbruskonnas tahtis ta teha valgustavat rahvuslikku tööd. Selleks kutsus ta Sännas ellu ülemaalse Eesti Noorsoo Ühenduse osakonna, et koondada noori pereks, milles valitseks rahvuslik vaim, mille kaudu see leviks kõikidesse. Osakond töötas tema juhatusel energiliselt.

Kaitseliidu Rõuge malevkonna asutamisest peale oli kadunu selle pealikuks. Ei hoolinud ta suurtest ajakulutustest, mis see amet temale kui

põllumehele kibedail tööaegadelgi tõi, sest ta oli väljas idee pärast. Teda tunti kui kaasakiskuvat tubli organiseerimisvõimega pealikut. Pidas Sänna Noorsooühenduse osakonna korraldusel kaitseliidu heaks kihutuskõnesid, kavatses veel palju teha tulevikus, kuid seal tuli 17. jaa-

nuaril äkiline surm ja viis ta omalt laialdaselt tööpõllult igavesele puhkusele.

Nüüd ta puhkab juba Rõuge kalmistul. Kuid usume, et leidub vaimustatud noori, kes ta tööd jätkavad ja lõpule viivad. Siis on ka temal mulla all kerge. J. J.

Välismailt.

Läti kaitseliidu eelarve.

Läti seimi eelarvekomisjonis oli neil päevil harutusel kaitseliidu eelarve, mis ägedaid vaie-lusi esile kutsus. Sõjaminister Goldmanis kriip-sutas alla kaitseliidu teeneid kuritarvituste pal-

kohta ei või mingisugust kahtlust olla. Näiteks kuulub Riia maakonna kaitseliitu 390 taluoma-nikku, 417 asunikku ja 620 käsitöölisi. Samuti on ka teistes maakondades. Kaitseliitlaste hul-gast on ainult 2 isikut vangistusega karistatud:

Läti kaitseliidu ratsapatrull õppustel.

Läti kaitseliitlased manöövritel.

lastamisel. Läänud aastal on kaitseliitlased kinni võtnud 1 mõrtsuka, 25 varast ja 95 teist kurjategijat. Tabamisel on 1 kaitseliitlane surma saanud. Kaitseliidu tegevuse ja tema koosseisu

Vähemlased ning pahempoolsed sotsiaaldemokraadid süüdistasid teravalt kaitseliidu organisatsiooni. Nimi 'kaitseliitlane' olevat sõimusõnaks muutunud. Politsei olevat kõigi klasside

vastu objektiivseks muutunud ning jätvat hea mulje, kuna kaitseliidu kohta seda mitte öelda ei võivat.

Siseminister Laiminsh toonitas, et organisatsioonides on igasugused kuritarvitused saanud harilikuks nähtuseks, kuna kaitseliidus seda väga vähe ette tuleb, pealegi kõrvaldatakse seal iga väärnähtus juba algul. Kaitseliidu likvideerimise katse sünnitaks provintsis suurt protesti tormi, sest seal tuleb iga 100 ruutversta kohta läbiseigi ainult 1 politseinik, kel kohased liikumisvahendid puuduvad ja kes tööga liig ülekoormatud. Esimestena on kuritöö kohale alati ilmunud kaitseliitlased. Kui politsei koosseisus kas või 100 prots. võrra suurendaks, ei saaks ikkagi seda kätte, mida kaitseliitlased korda saavad. Kaitseliidu eelarve on ainult 4 prots. politsei omast. Kõiki sõjaväelisi õppusi teevad kaitseliitlased omal kulul, töötades täiesti tasuta. Sarnase organisatsiooni toetuseta jätmine on kuritöö riigi vastu.

Kaitseliidu ülem Bolstein lükkas ümber kaitseliidu vastu tõstetud süüdistused. Kinnisel istangul rõhutas kindral Balodis kaitseliidu tähtsust mobilisatsiooni puhul. 60 prots. kaitseliitlastest olevat endised sõjaväelased ja 17 prots. ei olevat üldse sõjaväes teeninud, mispärast jutugi ei võivat olla kaitseliitlaste antidemokratismist ehk ühekskülsusest. Kaitseliit olevat praegu paremini disciplineeritud ja relvastatud kui 1919. a. Läti sõjavägi, mispärast sellega tuleks arvestada kui sõjaväelise jõuga. Meie naabrid,

Läti kaitseliidu uus vormimüts.

tähendas kindr. Balodis, märgates Läti tugevat sisemist kaitset, tunneksid meie vastu suuremat lugupidamist. Ei või juttu olla, nagu valmistuksime sõja vastu. Kaitseliidu abil tahame maal rahu ja korda alal hoida. Kaitseliit on riigile ainult kasu toonud, mispärast tema tegevust tuleks igapäevi toetada ja laiendada.

Eelarve võeti lõpuks vastu endises ulatuses.
A. Tr.

Kroonika.

Jõhvi malevkond tegevusaasta vahetusel.

Kaitseliitlaste vannutamine 17. jaan. s. a.

Pühapäeval, 17. jaanuaril, möödus aasta, kui pandi alus kaitseliidu Jõhvi malevkonnale, mis takistavate asjaolude kiuste on suutnud tõusta jõuliseks malevkonnaks, võttes enda alla ligi kuussada üksikliiget kaheksas kompaniis ja ühes eskadronis. Aastapäeva pühitseti seotult Jõhvi vabastamispäevaga (tegelikult oli vabastamispäev üks päev varem — 16. jaanuaril) ning toimetati kaitseliitlaste vannutamist.

Kell üks päeval ütleb kaitseliidu ülem kolonel Roska esimesed tervitussõnad malevkonnale, — eskadron seisab perpendikulaarselt kompaniidele, — mis võtab enda alla pea kogu aleviplatsi, kuna ümber seisab nii tihe rahvahulk, et läbipääsemine sellest osutub pea võimatuks. Järgneb päeva kandvam osa: vandeandmine. Suurepäraselt mõjub ligi kuuest sajast suust kol. Roska ettelõetud töötussõnade ühtlane kordami-

ne ja vaikselt pealtkuulav rahvas; silmapilgu pühalikkust tõstab järgnev hümn kaitseliidu ja rahva poolt orkestri saatel. Lastakse mürisevalt elada riigikogu ja vabariigi valitsust, mille järele malevkonda tervitavad köster Rich. Sööt, kes kõneleb Jõhvi vabastamisest, algkooli juhataja J. Mitt alevi nimel, kaitseliidu Virumaa ülem major Vaher, Narva malevkonna nimel Linno.

Kella kolmeks oli 6-klassilise algkooli ruumes kaetud pidulaud, millest võtsid osa kaitseliitlased ja auvõõrad.

Õhtusel kaitseliidu peol Jõhvi tuletõrjujate seltsimajas triumfeeris kaitseliitlus veel kord kol. Roska hoogse kõne kaudu, mille tõendusks kõnele järgnevad kauakestvad käteplaginad: — meile, kui väikerahvale tuletab saatuse unustamise korral meele, — ja seda ikka karmilt, — et meie peame oma kodu kaitsma. Ja seda ülesannet täitku kaitseliit, — ta olgu apoliitiline, — mitte sel määral relvaga kui kasvatusega.

Kokkuvõte? — Jõhvi malevkond oma arengumises ja seltskond elavas osavõtus pidustusist, —

muu seas oli õhtune pidusaal tungil täis, — näitab, et loomulikul alusel seisval ja elunõuetest tingitud organisatsioonil on kindlustatud sisemise kandejõu järkjärguline tugevnemine. — Tavaliselt igapäevne alevgi kujunes väljapandud lip-pudega ja kõrgelemlulise meeoluga pühapäeva-liseks ja jõuküllaseks. Lanar.

Kaitseliidu pidu Martnal.

Pühapäeval, 17. jaanuaril, korraldati 2. Haap-salu malevkonna 2. kompanii poolt Ehmja asun-duses piduõhtu. Kuigi paik, kus pidu toime pandi, küladest kaugel asub, oli siiski rahvast väga rohkesti kokku tulnud. Päevakohase kõ-nega esines pidul 2. kompanii pealik. Kanti ette O. Lutsu näidend: „Kalevi kojutulek“ ja „Toa-poisi segadused“ ning mitmed päevakohased dek-lamatsioonid, mis elavate kiiduavaldustega vastu võeti.

Üldse jättis tähendatud pidu hea mulje; rahva poolt avaldati soovi, et ka edaspidi seal nurgas niisuguseid meelelahutusi korraldataks.

Ei saa tähendamata jätta, et pidu aineliseks kordaminekuks suuresti kaasa aitas, et piduruumid, omaniku hr. H. Huene poolt, nagu mitu korda varemaltki, kaitseliidule tasuta tarvitada olid antud. Ülo.

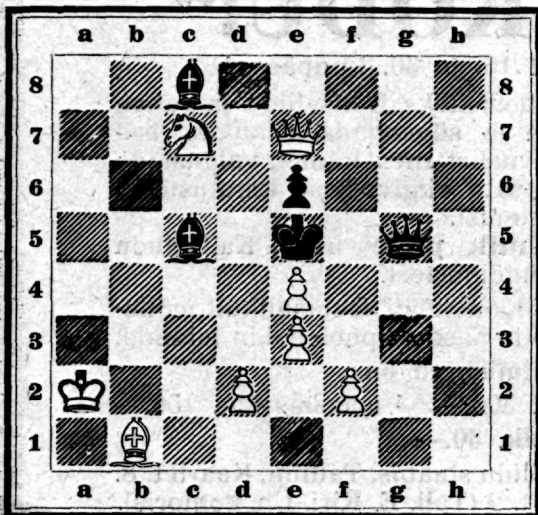
Male.

Toimetaja A. Burmeister.

Ülesanne nr. 8.

Kokku seadnud J. Neuhaus (Leetses). „Kaitse Kodu!“ originaal.

Mustad.

Valged.

Valged: Ka2, Le7, Ob1, Rc7, Ed2, e3, e4, f2.

Mustad: Ke5, Lg5, Oc5 ja c8, Ee6.

Valged algavad ja annavad matt kahe sammuga.

E = ettur = sõdur.

Ülesanne nr. 7 oli ka originaal.

Ülesande nr. 5 lahendus.

1. Vh8 — c8, Kd4 — c5.

2. Rg7 — e6 annab matt.

1. (Vh8 — c8), Of5 : c8,

2. Of4 — e3 annab matt.

1. (Vh8 — c8), Rc7 ükskõik kuhu.

2. Vc8 — c4 annab matt.

Õiged lahendused saatsid: V. Mikenas, S. Lewitski (Tallinnast), Martin Villemson (Pärnust).

Lõpumängu nr. 5 lahendus.

1. Rc4 — a3!, b4 : a3,

2. Kb3 — c2, Ka1 — a2,

3. Rd4 — e2, Ka2 — a1,

4. Re2 — c1, a3 — a2,

5. Rc1 — b3 annab matt.

Õiged lahendused saatsid: B. Kerner, V. Mikenas (Tallinnast), Martin Villemson (Pärnust).

Partii nr. 2.

Prantsuse mäng.

Mängitud Moskva suurmeister-turniiril.

Valged: Bogatirtschuk. Mustad: Subarev.

1. e2 — e4, e7 — e6,

2. d2 — d4, d7 — d5,

3. Rb1 — c3, Rg8 — f6,

4. Oc1, — g5, Of8 — b4,

5. e4 — e5, h7 — h6,

6. Og5 — d2, Ob4 : c3,

7. b2 : c3, Rf6 — e4,

8. Ld1 — g4, Ke8 — f8,

9. Of1 — d3, Re4 : d2,

10. Ke1 : d2, Ld8 — g5†,

11. Lg4 : g5, h6 : g5,

12. f2 — f4!, g5 : f4!),

13. Waf — f1, c7 — c5,

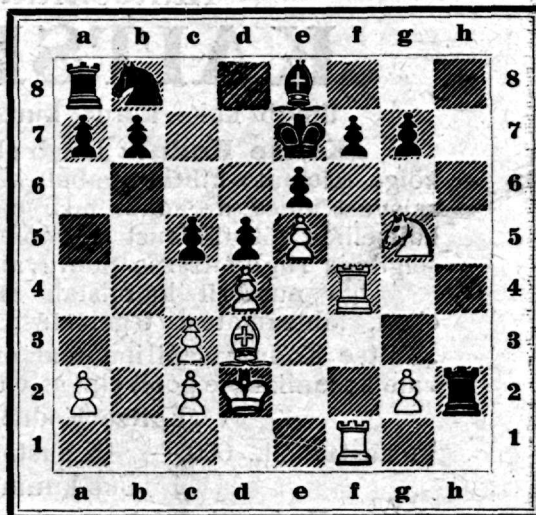
14. Wf1 : f4, Oc8 — d7,

15. Rg1 — h3, Kf8 — e7,

16. Wh1 — f1, Od7 — e8,

17. Rh3 — g5, Wh8 : h2.

Mustad.

Valged.

Seis peale mustade 17. sammuga.

18. Wf4 : f7†!, Oe8 : f7,

19. Wf1 : f7†, Ke7 — e8,

20. Wf7 : g7, Wh2 : g2†,

21. Kd2 — e3, c5 : d4),

22. Ke3 — f4! Wg2 : g5),

23. Kf4 : g5, Rb8 — d7,

24. Od3 — g6†, mustad andsid alla.

Märkused.

- 1) Lippude vahetamise peale vaatamata on valgetel väga tugev kallaletungimine.
- 2) Parem oleks kohe V: g5.
- 3) Sunnitud, sest ähvardas matt sammuga Og6† ja R: e6† jne.

Ei saa jagu!

ALFA — ASTRA

Tallinna Eesti Majandusühisusest

Tallinnas, Estonia puiestee 21, kõnetraat 85,
abikauplus: Suurel Pärnu maanteel 21,
ostavad põllumehed kõige kasulikumat:
igasugu kunstväetisaineid,
loomajõutoitu, veskikivi
valamisematerjali,
masinaõli, masinarihmu,
raudu, naelu jne.
Atru, äkkeid,
külvimasinaid,
rohu- ning viijaniitjaid,
rehepeksugarnituure,
mootoreid kõige pare-
matest vabrikutest.

Täielik lattu igasuguseid põllumasinate tagavarasid.

Esitame kõige kuulsamaid koorelahutajaid
ja piimataltitusmasinaid

ALFA — ASTRA

Alati ladus igasuguseid

piimaveokanne.

Valmistame asjatundlikult piimatalti-
tuste plaane ja eelarveid.

Kaitseliidu häälekandja

„KAITSE KODU!“

ilmub kaks korda kuus, igal 15. ja 30. kuupäeval.

„Kaitse Kodu!“ tahab olla vahemeheks Kaitseliidu ja rahva kõige laiemate kihtide vahel, levitada ja süvendada riiklikku iseisvuse ideed, arendada noorsoos rahvuslist enesetunnet, valgustada kaitseliidu töö tähtsust ja mõtet, halvata riigivastast kihutustööd, selgitada riigikaitseesse puutuvaid küsimusi.

Iga numbrit kaunistab suur hulk pilte meie Kaitseliidu elust, tähtsamatest tegelastest ja sündmustest.

„Kaitse Kodu!“ seni ilmunud numbrid on kõigi isamaalikult mõtle-
vate kodanikkude poolt elavat vastuvõltu ja sooja poolehoidu leidnud.

„Kaitse Kodu!“ tellimishind on:

1/1 aastas Mk. 600.— 1/2 aastas Mk. 300.— 1/4 aastas Mk. 150.—

Üksiknumber Mk. 30.—

„Kaitse Kodu!“ toimetuse asub Kaitseliidu staabis, Tallinn, Kaarli t. 8.

„Kaitse Kodu!“ talitus—Tallinn, Pikk t. 2 (Tall. E. Kirj.-Üh. kontoris).

„Kaitse Kodu!“ tellimisi võtavad vastu kõik Kaitseliidu üksuste staabid, postiasutused ja tähtsamate ajalehtede agentuurid.

Igaüks riikliselt mõtleja ja ustav Eesti kodanik tellib ja loeb Kaitseliidu häälek. „KAITSE KODU!“